Begroting 2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
De begroting 2025 in één oogopslag 3
Algemeen 4
- Kerngegevens 4
- Inleiding 5
- Financiële samenvatting 6
- Toelichting financiële consequenties 6
- Leeswijzer 8

Programmaplan 9
- Programma Bestuur en Dienstverlening 10
- Programma Ruimte 19
- Programma Samenleving 34

Paragrafen 43
- Lokale heffingen 44
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing 52
- Onderhoud kapitaalgoederen 61
- Financiering 65
- Bedrijfsvoering 70
- Verbonden partijen 72
- Grondbeleid 85
- Wet Open Overheid (WOO) 86

Financiën 87
Overzicht van baten en lasten per programma 88
Algemeen financieel beeld 92
Meerjarenraming en toelichting 101
Bijlage cliëntgebonden kosten 107

De begroting 2025 in één oogopslag

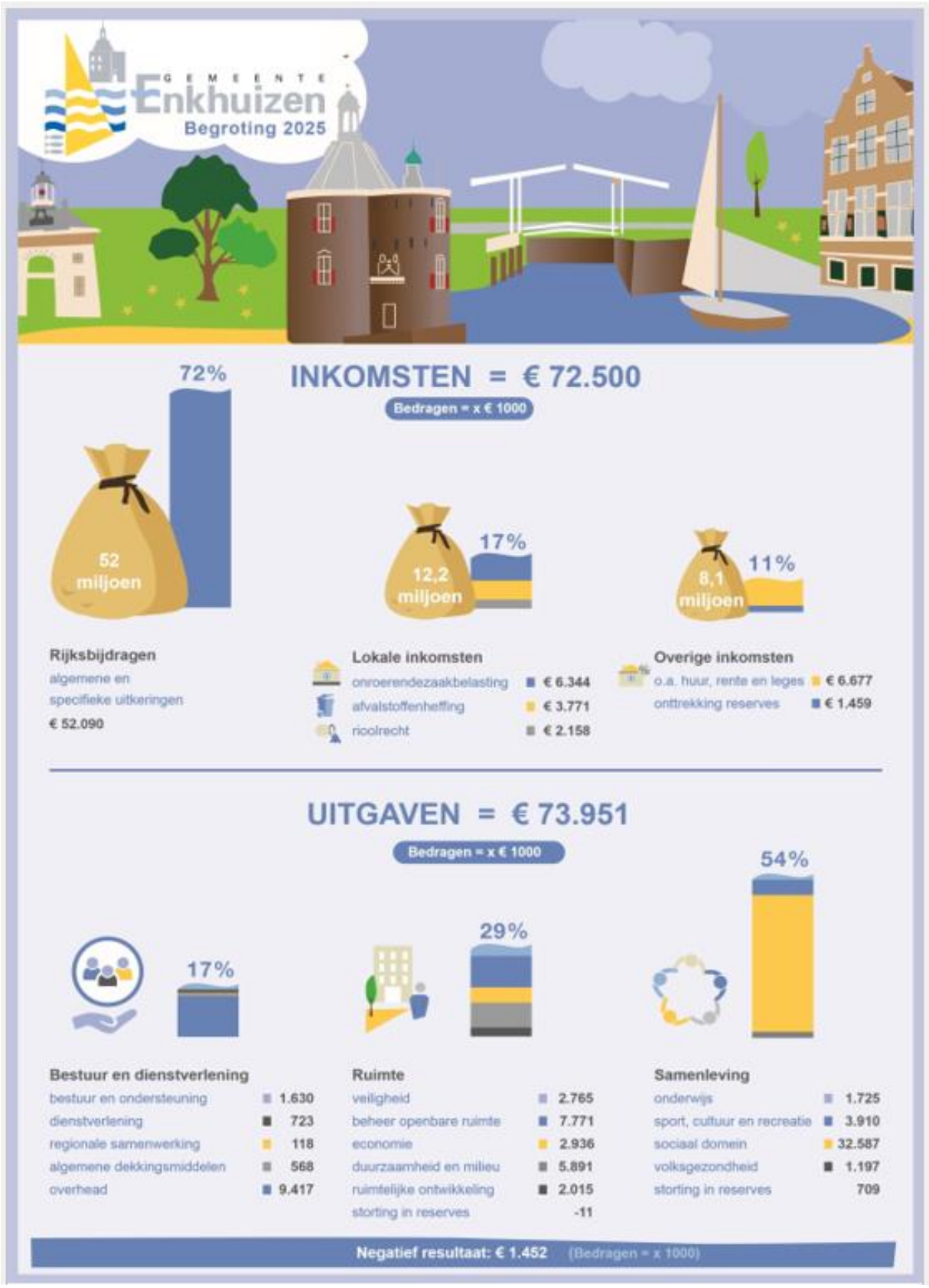

Algemeen

Kerngegevens

Kerngegevens prognose	2025
Sociale structuur	
Aantal inwoners	**18.900**
waarvan:	
van 0 t/m 17 jaar	3.541
van 18 t/m 74 jaar	13.417
75 jaar en ouder	1.942
Aantal leerlingen	
waarvan:	
- leerlingen basisonderwijs	1.510
- leerlingen voortgezet onderwijs	1.004
Sociaal domein	
Eenpersoonshuishoudens	3.474
Huishoudens met laag inkomen	2.900
Cliënten Participatiewet	295
Inwoners met een laag opleidingsniveau	4.010
Inwoners met een migratieachtergrond	1.496
Fysieke structuur	
Aantal woonruimten	**9.048**
Aantal bedrijven	**2.535**

Inleiding

Hierbij bied ik u, namens het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Enkhuizen, de begroting aan voor het kalenderjaar 2025. Met deze begroting, waarvan de cijfermatige basis reeds via de Kadernota 2025-2028 aan uw raad kenbaar is gemaakt, brengen we u op de hoogte van de opgave waar onze gemeente voor staat om de balans tussen inkomsten en uitgaven voor 2025 in evenwicht te brengen.
Zoals u kunt zien kent de begroting voor 2025 op dit moment rode cijfers. Daarmee komt de financiële schets overeen met het beeld dat u met de Kadernota voor 2025 heeft vastgesteld. Vervolgens is uw college de afgelopen maanden aan de slag gegaan om voorstellen te formuleren en uit te werken om de begroting 2025 sluitend te maken. Deze voorstellen treft u aan in de eerste begrotingswijziging 2025, verwoord in het raadsvoorstel 'Ombuigingen 2025 en Septembercirculaire 2024'.
Al enkele jaren vindt er intensief overleg plaats met het Ministerie van Binnenlandse Zaken, in het kader van het op orde brengen van het Gemeentefonds. Zeker na de decentralisatie-ronde van 2015 is de balans in de compensatie van uitgaven door de gemeenten en inkomsten uit het fonds instabiel en ook onbetrouwbaar.
Het overleg met het ministerie heeft tot op heden weinig structurele verbeteringen opgeleverd. Het ministerie komt niet verder dan het – op sommige onderdelen – incidenteel aanpassen van de uitkering, het inrichten van specifieke uitkeringen en het wijzigen van grondslagen. Het blijft daardoor lastig om te koersen op een structureel sluitende begroting. Via de VNG blijven wij aandringen op het maken van goede afspraken om de financiële positie van gemeenten duurzaam te versterken.
Het college ziet op dit moment voldoende mogelijkheden om het jaar 2025 met positieve cijfers af te kunnen sluiten. Voor 2026 en 2027 zal dat ingewikkeld worden. De voorgestelde ingrepen in de structuur van het Gemeentefonds die voor 2026 is aangekondigd en de daarbij behorende gevolgen voor de hoogte van de uitkering zijn nog niet van tafel.
Waar we in de eerste post-corona-jaren werden geconfronteerd met hoge inflatie en enorme prijsstijgingen op verschillend vlak, lijkt het op die fronten langzaam weer te normaliseren. Dit brengt wat rust op het gebied van onze uitgaven, maar onzekerheid over de gevolgen van het Hoofdlijnenakkoord van het kabinet PVV-VVD-NSC-BBB op de lokale samenleving kan in de nabije toekomst weer voor schommelingen zorgen.
De begroting 2025 is tot stand gekomen dankzij de inzet van velen. Speciaal woord van dank spreek ik uit in de richting van de financieel adviseurs van de gemeente Enkhuizen. Dankzij hun niet-aflatende inzet, volharding, openheid en meedenken is het ons gelukt om de begroting 2025, met daarbij het raadsvoorstel 'Ombuigingen 2025 en Septembercirculaire 2024', aan u voor te leggen ter besluitvorming.

Wim Hoogervorst
wethouder financiën van de gemeente Enkhuizen

Financiële samenvatting

Op 9 juli 2024 heeft uw raad de Kadernota 2025-2028 vastgesteld.
De financiële gevolgen van deze Kadernota, van de raadsbrief "Meicirculaire 2024" van 18 juni 2024 en van autonome mutaties die na het opmaken van de Kadernota 2025-2028 bekend zijn geworden zijn verwerkt in deze begroting en meerjarenraming en dat resulteert in het volgende financiële totaalbeeld:

Financieel overzicht begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028

	2025	2026	2027	2028
saldo Kadernota 2024-2028 na raadsbesluit	**-2.975**	**-5.650**	**-6.256**	**-7.585**
mutaties begroting 2025 en MJR 2026-2028				
gemeenschappelijke regelingen	-168	-128	-83	34
Meicirculaire 2024 (zie raadsbrief 18-6-2024)	1.448	1.339	1.379	3.006
kapitaallasten	449	528	498	450
saldo mutaties Samenleving	-102	165	218	265
SPUK bijdrage duurzaamheid	125			
verrekening met voorziening Afvalinzameling	-158	-158	-158	-158
verrekening met voorziening Riolering	-210			
Schrappen SED-budget Uitbreiding management	130	130	130	130
saldo overige autonome mutaties	-20	-20	-20	-20
Indexatie	-68	-198	-332	-825
Nieuwe watertoeristenbelasting voor cruiseschepen	50	50	50	50
verhoging liggelden cruiseschepen	50	50	50	50
Investeringen bebording en parkeerautomaat		-108	-105	-102
verwijderen blauwe zones	-135			
dekking kosten blauwe zones uit reserve kapitaalgoederen	135			
opbrengsten betaald parkeren		108	105	102
begrotingssaldo	**-1.451**	**-3.891**	**-4.525**	**-4.604**

Toelichting financiële consequenties

In de begroting 2025 is onder het kopje "wat mag het kosten" een gedetailleerde toelichting op de verschillen tussen begroting 2024 en begroting 2025 opgenomen.
De toelichting in deze financiële samenvatting is daarom op hoofdlijnen.

Gemeenschappelijke regelingen
In de Kadernota 2025-2028 is voor dienstjaar 2025 rekening gehouden met een indexatie op de bijdrage van 3,9%. De hier opgenomen uitgaven zijn een gevolg van de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen voor 2025 en de meerjarenraming 2026-2028.

Meicirculaire 2024
Financiële gevolgen van de Meicirculaire 2024 zijn toegelicht in de raadsbrief van 18 juni 2024.

Kapitaallasten
Vanwege het later starten en/of gereedkomen van investeringen kunnen kapitaallasten worden afgeraamd. Daarnaast is sprake van een lagere rente dan geraamd.

Autonome mutaties samenleving en BUIG
Op basis van actuele inzichten kunnen de ramingen binnen programma Samenleving worden bijgesteld, waardoor er per saldo lasten kunnen worden afgeraamd.

Afvalinzameling
Als gevolg van lagere indirecte kosten (personeelskosten) kan er minder in de heffing worden doorberekend en per saldo betekent dit een lagere dekking in de begroting.

Riolering
Als gevolg van lagere indirecte kosten (personeelskosten) kan er minder in de heffing worden doorberekend en per saldo betekent dit een lagere dekking in de begroting.

Overige autonome mutaties
Het saldo van overige kleine autonome mutaties bedraagt een bijraming van afgerond € 27.000.

Indexatie
Voor indexatie is -conform uitgangspunten daarvoor in de Kadernota 2025 - 2028- aangesloten bij de indexatie zoals door het Rijk opgenomen in de Meicirculaire 2023.
Voor dienstjaar 2025 wordt voor loon en prijs 2,3% gehanteerd, 2,6% voor de jaren 2026 en 2027 en 2,5% voor 2028.Voor de jaren 2024 t/m 2028 is in de meerjarenraming van Enkhuizen voor loon en prijs reeds 1,4% cumulatief gehanteerd.
Voor indexatie op bijdragen aan GR-en en subsidies hanteren we het uitgangspunt van de regietafel NHN voor dienstjaar 2025: 3,9%. Op basis van de huidige interne beleidslijn wordt dit percentage voor de GR-en ook gehanteerd 2026, 2027 en 2028 en hanteren we voor subsidies na 2025 de percentages uit de Meicirculaire 2024, zoals ook toegepast voor loon en prijs.
In de meerjarenraming is voor GR-en en subsidies eerder reeds 2,3% cumulatief toegepast.

Begrotingssaldo
Een voorwaarde voor repressief toezicht (toezicht achteraf) door de financieel toezichthouder (provincie Noord Holland) is een sluitende begroting in het dienstjaar (2025) of -als dat niet het geval is- een sluitende begroting in het laatste jaar van de meerjarenraming (2028).
Beide dienstjaren zijn in deze begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 niet sluitend.
In de begrotingsraad worden maatregelen aangeboden om het dienstjaar 2025 materieel en reëel sluitend te maken en de begroting 2025 conform te wijzigen, zodat aan de provincie Noord Holland een sluitende begroting 2025 kan worden aangeboden.

Leeswijzer

De begroting bestaat uit het programmaplan, de paragrafen en de financiële begroting.

Het programmaplan

In het programmaplan wordt voor ieder programma (samenhangend geheel van activiteiten) beschreven wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het gaat kosten.
Per programma zijn de verschillen tussen begroting 2025 en begroting 2024 geanalyseerd.
Onder het kopje 'Met wie hebben we samengewerkt' worden de gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen genoemd met wie we in 2025 samenwerken.
Een nadere toelichting op de GR-en treft u aan in de paragraaf Verbonden partijen.

Het programmaplan 2025 kent de volgende indeling:

1 Bestuur en dienstverlening
2 Ruimte
3 samenleving

De paragrafen

In afzonderlijke paragrafen worden de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen.

De financiële begroting

Dit onderdeel bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de toelichting, de uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting en het overzicht met de geraamde baten en lasten per taakveld.

De bedragen in de begroting zijn meestal weergegeven per € 1.000.

Programmaplan

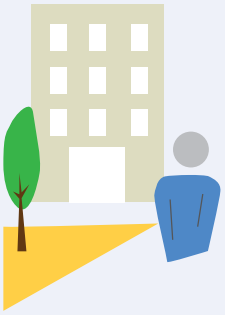

Programma Bestuur en Dienstverlening

Inleiding

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen

Het College Uitvoerings Programma (CUP; de uitwerking van het coalitieakkoord en het werkplan) staat hieronder in kaders beschreven. In elk kader staat het doel, wat we willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen in 2025:

Bestuur en ondersteuning	
Doel	In Enkhuizen vertrouwen bestuur, inwoners en bedrijven elkaar. En ze weten elkaar te vinden.
Wat willen we bereiken?	• Zichtbare en makkelijke aanspreekbare bestuurders. • Besluiten zijn openbaar. • De gemeenteraad verbetert de communicatie en verslaglegging voor inwoners en ondernemers.
Wat gaan we ervoor doen?	We zijn zichtbaar en aanspreekbaar door: • We maken besluitvorming altijd openbaar, behalve in wettelijk vastgestelde uitzonderingsgevallen. • De externe bezwarencommissie komt terug, om bezwaren en klachten af te handelen. • De griffie verzorgt een makkelijk en goed ingericht raadsinformatiesysteem dat voor de raadsleden goed toegankelijk is.

Bestuur en ondersteuning (Inwonersparticipatie)	
Doel	In Enkhuizen praten inwoners mee over belangrijke besluiten.

Wat willen we bereiken?	• Inwoners die actief meedoen, zodat:
	  ○ er draagvlak is voor besluiten;
	  ○ we de beschikbare maatschappelijke kracht gebruiken;
	  ○ we oplossingen vinden voor problemen die men voelt.

Wat gaan we ervoor doen?	• Vanaf de start denken inwoners mee bij het maken van beleid en het uitvoeren van projecten. Hierbij is het Manifest Burgerparticipatie een hulpmiddel. • We stimuleren en ondersteunen initiatieven van inwoners. Hierbij is het Manifest Burgerparticipatie een hulpmiddel. • We brengen jongeren en politiek samen door samenwerking met de jongerenadviesraad (JAR SED).

Publiekszaken (Dienstverlening)

Doel	Als professionele organisatie letten we goed op de wensen en vragen van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.
Wat willen we bereiken?	• Wij leveren goede, duidelijke en klantvriendelijke hulp aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. • We voorkomen oplopende wachttijden door de 'paspoortenpiek'.

Wat gaan we ervoor doen?	• We gaan door met het uitvoeringsplan 'Focus op Dienstverlening'. • Als het kan maken we in de besluitvorming beleid passend aan elkaar (beleidsharmonisatie). • Tijdens drukke periodes vergroten we tijdelijk onze capaciteit. Ook spreiden we de aanvragen door te werken met een zomer- en een (goedkoper) wintertarief.

Publiekszaken (Dienstverlening)	
Doel	We geven onze inwoners goede en klantvriendelijke hulp.
Wat willen we bereiken?	• Aanvragen voor gehandicaptenparkeerkaarten handelen we binnen de wettelijke termijn af.
Wat gaan we ervoor doen?	• We vergroten onze capaciteit.

Regionale samenwerking	
Doel	Regionale samenwerking is goed en belangrijk. Het versterkt onze bestuurskracht.
Wat willen we bereiken?	• We versterken actief de regionale samenwerking. • De regio ziet ons als een actieve en betrouwbare partner. • We realiseren onze eigen doelen.
Wat gaan we ervoor doen?	• We zijn ambtelijk en bestuurlijk actief in (boven)regionale netwerken. • Waar nodig zetten we ons bestuurlijk en/of ambtelijk in voor regionale projecten.

Overhead	
Doel	De gemeente Enkhuizen is professioneel. We staan klaar om de vragen van deze tijd aan te pakken.
Wat willen we bereiken?	• We zijn een stevige SED-organisatie.
Wat gaan we ervoor doen?	• We investeren in de verdere ontwikkeling van de SED-organisatie. Een afsplitsing of fusie nemen we in deze raadsperiode niet mee. • We bekijken of we sommige gemeentelijke taken dichterbij de gemeente Enkhuizen kunnen uitvoeren. • Wij vinden het verstandig om een gemeenschappelijke visie te ontwikkelen op de verdere ontwikkeling van de SED-organisatie.

Archief	
Doel	We houden ons aan de archiefwet.
Wat willen we bereiken?	• We houden ons aan de bewaartermijn voor e-mailarchivering volgens de archiefwet.
Wat gaan we ervoor doen?	• Samen met het West-Fries Archief en De Som onderzoeken we de opslagmogelijkheden in het e-depot.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

In onderstaand overzicht staan de inkomsten zonder bestedingsdoel en de onverwachte kosten die samenhangen met:

- lokale heffingen (OZB), bestedingen niet gebonden;
- algemene uitkering;
- dividenden;
- nutsbedrijven;
- financiering
- onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen

	Begroting 2025
Lokale heffingen	6.799
Algemene Uitkeringen	46.637
Dividenden	394
Nutsbedrijven	50
Saldo Financieringsfunctie	-11
Overige baten/lasten	126
Onvoorzien	-27
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	53.968

Lokale heffingen

Lokale heffingen: gebonden en niet gebonden

In het financiële overzicht hierboven staat de netto opbrengst aan lokale heffingen (opbrengst min de kosten). Dit verschilt van de tabel in het hoofdstuk ‘lokale heffingen’, waar alleen de baten zijn weergegeven. Lokale heffingen bestaan uit gebonden en niet-gebonden heffingen:

Gebonden heffingen (ook wel tarieven of leges) zijn bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Die mogen alleen worden geheven om de kosten te dekken. We verantwoorden deze heffingen in het programma waar de kosten ontstaan.

Niet-gebonden heffingen zijn vrij te besteden. Zoals de Onroerende Zaak Belasting (OZB), toeristenbelasting, forensenbelasting, vermakelijkhedenretributie en precariobelasting. Bij de OZB voor niet-woningen wordt een deel gebruikt voor het ondernemersfonds. Ook opbrengsten uit dwanginvordering worden bij deze heffingen gerekend.

Bij de **niet-gebonden** OZB-heffing passen we een indexatie van 2,3% toe.
Ook bij de **gebonden heffingen** voeren we jaarlijks een indexatie van 2,3% door, zoals vermeld in de Kadernota 2025-2028.

Algemene uitkering

In de begroting 2025 is een bedrag van € 46.637.000 opgenomen voor de algemene uitkering. De algemene uitkering 2025 is daarmee zo ‘n € 2,2 miljoen hoger dan de algemene uitkering 2024 in de begroting 2024.
De algemene uitkering in deze begroting is gebaseerd op de Meicirculaire 2024.
De raming van de algemene uitkering 2025 bij de begroting 2024 was ca. € 670.000 hoger dan de algemene uitkering 2024 in de begroting 2024.
Als gevolg van de Meicirculaire 2024 is ruim € 1,5 miljoen aan algemene uitkering bijgeraamd. Significante onderdelen van deze toename zijn mutaties als gevolg van hoeveelheids-verschillen (+ € 757.000), accres (+ € 264.000) en ruimte binnen BTW Compensatie Fonds (+ € 330.000). In de raadsbrief van 18 juni 2024 (inzake Meicirculaire 2024) bent u hierover reeds geïnformeerd. In het onderdeel "Stelpost BTW Compensatiefonds" wordt een nadere toelichting verstrekt over de structurele ruimte binnen het BTW Compensatiefonds.

Stelpost BTW compensatiefonds (BCF)

Als wij extern diensten inkopen, betalen we daarover btw. In tegenstelling tot bedrijven kunnen wij die btw niet terugvorderen van de Belastingdienst. Daarom is in 2003 het BTW Compensatiefonds (BCF) ingevoerd. Via dit fonds kunnen we de betaalde btw aan uitbesteed werk (grotendeels) terugvragen. Daardoor kunnen we een betere afweging maken tussen het werk zelf uitvoeren (btw-vrij) of uitbesteden.

Gemeentefonds

Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor een gemeente. De kosten voor het BCF komen uit het gemeentefonds. Declareren gemeenten BTW kosten bij het BCF, dan haalt het Rijk dit bedrag af van het gemeentefonds. Hierdoor heeft het invloed op de algemene uitkering aan gemeenten.
Op basis van eerdere declaraties wordt ingeschat hoeveel er uit het gemeentefonds moet worden gehaald. Dit wordt later definitief afgerekend. Uit onze afrekening van 2023 blijkt dat we minder hebben weggehaald uit het gemeentefonds dan verwacht. Daarom verwachten we een blijvende verhoging van ongeveer € 330.000 in de algemene uitkering. In Enkhuizen voegen we deze verhoging pas aan de begroting toe als het officieel bevestigd is in documenten of specificaties.

Blijvende verhoging

Onze financiële situatie op de lange termijn is kwetsbaar. Ook wachten we nog op de goedkeuring van de Provincie Noord-Holland voor een structurele reserve binnen het BTW Compensatiefonds. Daarom hebben we vanaf 2025 een blijvende verhoging van € 330.000 in de algemene uitkering ingeschat. Dit maakt deel uit van de algemene stijging van de uitkering (zie hiervoor).

Dividend

	Boekwaarde	Begrote inkomsten
163 Aandelen Stadsherstel	7.000	geen
130.650 aandelen BNG	296.000	294.000
124.198 aandelen Alliander	66.000	100.000
30 aandelen HVC - Afvalbeheer Westfriesland	1.000	geen
810 aandelen Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord	1.000	geen

Nutsbedrijven	Begrote inkomsten
Garantstelling HVC	50.000

Financiering

De gemeente Enkhuizen heeft per 1 januari 2025 een bedrag van € 53.125.000 aan langlopende leningen afgesloten. Hiervan lossen we in datzelfde jaar € 4.755.000 af. Later in het jaar verwachten we nog eens € 10.000.000 aan langlopende leningen af te sluiten, met een rente van 3,5%. Hierdoor staat het totale bedrag aan langlopende financiering per 31 december 2025 op € 58.370.000.

Rentelasten

De geschatte rentelasten voor deze leningen in 2025 bedragen € 1.042.000. Wat we niet met langlopende leningen financieren, dekken we met kortlopende leningen en rekening-courant krediet. De rentelasten voor deze kortlopende financieringen zijn € 86.000.

Totaalfinanciering

Onze gemeente gebruikt het systeem van 'totaalfinanciering'. Dit betekent dat we leningen afsluiten op basis van de totale financieringsbehoefte. Dus niet per investering. De totale netto financieringslasten worden vervolgens via het rente-omslagpercentage doorberekend aan de producten op basis van hun investeringen. Zoals aanbevolen door de commissie BBV, houden we in de begroting geen rekening met rente over het eigen vermogen.

Overhead

In de begroting en jaarstukken moet de overhead centraal worden begroot en verantwoord. Onder overhead vallen alle functies die bedoeld zijn om medewerkers in hun dagelijkse werk te sturen en ondersteunen. Zoals leidinggevenden, communicatie, juridische zaken, bestuurszaken, bestuursondersteuning, facilitaire zaken, ICT, huisvesting, financiën, en intern toezicht en controle. Volgens de regels van het BBV worden de kosten en opbrengsten van overhead niet langer bij de aparte beleidsprogramma's geregistreerd, maar centraal onder één apart taakveld.

Het totaal bedrag aan Overhead is € 8.126.000 voor de begroting 2025.

Bijdrage SED Organisatie

In dit onderdeel worden de verschillen tussen bijgestelde begroting 2024 en primitieve begroting 2025 toegelicht. In de verschillenanalyse per programma in het programmaplan wordt daarom verwezen naar deze paragraaf.

(bedragen x € 1.000)

	2024	2025	toename
programma 1	7.659	7.634	-25
programma 2	5.512	5.531	19
programma 3	3.490	3.982	492
totaal	16.661	17.147	486

De bijdrage van Enkhuizen voor dienstjaar 2025 in de meerjarenraming bij de begroting 2024 is € 262.000 hoger als de bijdrage voor dienstjaar 2024, onder andere als gevolg van cumulatieve indexatie. Daarnaast is de bijdrage voor dienstjaar 2025 als gevolg van de primitieve begroting 2025 met € 224.00 toegenomen. Per saldo een hogere bijdragen in 2025 van € 486.000.

Vennootschapsbelasting

Voor het jaar 2025 wordt rekening gehouden met een nihil last. Vanaf 2025 zijn er geen actieve grondexploitaties meer.
Met de andere activiteiten van de gemeente wordt geen onderneming gedreven doordat niet wordt voldaan aan één of meerdere ondernemingscriteria.

Onvoorzien

De post onvoorzien wordt in de begroting opgenomen voor uitgaven waarmee tijdens het opmaken van de begroting (in de zomer) geen rekening kon worden gehouden. Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag van € 27.000 opgenomen.

Indicatoren

Verplichte indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaarrek 2021	Jaarrek 2021	Jaarrek 2023	Begroting 2024
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen begroting	0,13	0,29	0,38	0,38
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen begroting	0,13	0,29	0,38	0,38
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	*	*	*	*
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten extern	Eigen begroting	*	*	*	*
Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	9,41	9,48%	8,1%	11,6%

*) De indicatoren zoals deze hier zijn weergegeven, kunnen alleen worden berekend voor gemeenten waarbij de ambtelijke ondersteuning niet is uitbesteed. In het geval van Enkhuizen is de ambtelijke ondersteuning ondergebracht bij de SED organisatie, waardoor een zuivere berekening niet te maken is.

Met wie werken we samen

Voor het programma Bestuur en dienstverlening werken we samen met de volgende verbonden partijen:

- SED organisatie,
- Shared Service Centrum DeSom,
- Westfries Archief,
- Ondersteuning bestuurlijke samenwerking West-Friesland (OBS),
- Alliander NV
- NV Bank Nederlandsche gemeenten (BNG).

Deze verbonden partijen worden verder toegelicht in de paragraaf Verbonden partijen.

Wat mag het kosten

	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Totaal lasten	10.840	12.851	12.455
Totaal baten	-51.701	- 53.442	- 55.989
Saldo van baten en lasten	**- 40.861**	**- 40.590**	**- 43.534**
Toevoeging aan reserves	480	1.114	**0**
Onttrekking aan reserves	- 4.926	- 3.766	**- 59**
Resultaat	**-45.308**	**-43.243**	**-43.593**

Toelichting op afwijkingen (baten en lasten)

Toelichting afwijkingen B2025 t.o.v. B2024 (>€ 20.000)	Bedrag	V/N
Lasten:		
Bijdrage SED	25	V
Incidentele budgetten	510	V
Verkiezingen	40	V
Bijdrage DeSom	-151	N
Afdracht leges burgerzaken	54	V
Inflatie	-91	N
Overige verschillen	9	V

Totaal lasten:	396	V
Baten:		
Leges burgerzaken	36	V
OZB woningen en niet-woningen	152	V
Algemene uitkering	2.170	V
Watertoeristenbelasting voor riviercruiseschepen	158	V
Overige verschillen	31	V
Totaal baten	2.547	V
Totaal verschil	**2.943**	**V**

Lasten

Bijdrage SED (€ 25.000 voordeel)
Een verklaring van het verschil (is te vinden in het programma Bestuur en Dienstverlening onder het kopje Overhead.

Incidentele budgetten (€ 510.000 voordeel)
Deze budgetten zijn eenmalig opgenomen in de begroting 2024 of in de begroting 2025:

	begroting 2024	begroting 2025
OHB: Inhaalonderzoek rekenkamer	€ 10.000	€ 0
KN: Verbeteracties uitvoeringsplan dienstverlening	€ 50.000	€ 0
KN: SED-Administratieve organisatie	€ 56.000	€ 0
KN: SED-Woo projectvervanging	€ 28.000	€ 0
KN: SED-Implementatie belastingapplicatie	€ 0	€ 18.000
KN: SED-Implementatie klantgericht werken	€ 13.000	€ 0
KN: SED-Kwaliteitszorgsysteem	€ 24.000	€ 0
KN: SED-I navigator	€ 20.000	€ 0
KN: SED-Vervangen applicatie Burgerzaken	€ 13.000	€ 0
KN: Uitbreiding management	€ 129.000	€ 0
OHB: Archief digitalisering	€ 37.000	€ 0
Overhevelingsbesluit SED organisatie	€ 184.000	€ 0
KN: Vernietiging archieven	€ 20.000	€ 0
totaal	€ 528.000	€ 18.000

Verkiezingen (€ 40.000 voordeel)
In 2025 verwachten we geen verkiezingen waardoor het budget is aangepast.

Bijdrage SSC DeSom (€ 151.000 nadeel)
De bijdrage DeSom stijgt meer dan het vastgestelde percentage van 3,9%. Voor de hogere stijging wordt verwezen naar de Businesscase DeSom 2.0 die geagendeerd staat voor de raadsvergadering van 22 oktober.

Leges burgerzaken (€ 54.000 voordeel)
Op basis van de huidige aantallen van aangevraagde producten van 2024 zijn we tot een beter inzicht gekomen af te dragen leges.

Inflatie (€ 91.000 nadeel)
In de Begroting 2025 worden de prijsgevoelige budgetten verhoogd met de inflatie.

Baten

Leges burgerzaken (€ 36.000 voordeel)
Op basis van de huidige aantallen van aangevraagde producten van 2024 zijn we tot een beter inzicht gekomen in de te ontvangen leges.

OZB woningen en niet woningen (€ 152.000 voordeel)
De stijging komt voort uit de reguliere indexering van de opbrengst met het prijsindexcijfer.

Algemene uitkering (€ 2.170.000 voordeel)
In de begroting 2025 is een bedrag van € 46.637.000 opgenomen voor de algemene uitkering. De algemene uitkering 2025 is daarmee zo ‘n € 2,2 miljoen hoger dan de algemene uitkering 2024 in de begroting 2024. De algemene uitkering in deze begroting is gebaseerd op de Meicirculaire 2024.De raming van de algemene uitkering 2025 bij de begroting 2024 was ca. € 670.000 hoger dan de algemene uitkering 2024 in de begroting 2024.
Als gevolg van de Meicirculaire 2024 is ruim € 1,5 miljoen aan algemene uitkering bijgeraamd.Significante onderdelen van deze toename zijn mutaties als gevolg van hoeveelheids-verschillen (+ € 757.000), accres (+ € 264.000) en ruimte binnen BTW Compensatie Fonds (+ € 330.000). In de raadsbrief van 18 juni 2024 (inzake Meicirculaire 2024) bent u hierover reeds geïnformeerd. In het onderdeel "Stelpost BTW Compensatiefonds" wordt een nadere toelichting verstrekt over de structurele ruimte binnen het BTW Compensatiefonds.

Watertoeristenbelasting voor riviercruiseschepen (€ 158.000 voordeel)
In de kadernota 2024-2028 is de invoer voor de watertoeristenbelasting voor riviercruiseschepen aangegeven. Daarnaast is uitvoering gegeven aan de motie Keesman (raadsbesluit 19 december 2023). Dit levert voor de begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024 een voordeel op.

Veiligheid | Beheer openbare ruimte | Economie | Duurzaamheid en milieu | Ruimtelijke ontwikkeling

Programma Ruimte

Inleiding

Het programma Ruimte gaat over nieuwe uitdagingen en het beheer en de ontwikkeling van de leefomgeving in onze gemeente. We pakken verschillende uitdagingen in de leefomgeving zoveel mogelijk tegelijk aan. Er zijn doelen voor nieuwe ontwikkelingen, zoals woningbouw. En we houden rekening met het totale beheer en de veiligheid van de leefomgeving.

De onderwerpen

In dit programma laten we zien wat we in 2025 met de beschikbare middelen gaan doen. En wat we daarvan verwachten. De onderwerpen zijn:

- Ruimtelijke ontwikkeling
- Openbare ruimte
- Veiligheid
- Economie
- Duurzaamheid en milieu

Financiële kaders

De afgelopen jaren kregen we steeds meer taken binnen het ruimtelijk domein. Voor sommige kregen we geld vanuit het Rijk, zoals voor de Omgevingswet en de klimaatopgaven. Voor andere taken en doelen niet. De bijdrage van het Rijk is dikwijls onvoldoende om alle kosten te dekken.
Omdat we verwachten dat de financiële positie van gemeenten de komende jaren verslechtert, houden we daar in deze begroting rekening mee. Zo kijken we verder dan een jaar vooruit. En we bekijken goed of regionale samenwerking bij verschillende opgaven voordelen oplevert. Voor bepaalde taken gebruiken we de budgetten en richtlijnen van het Rijk, zoals bij de Omgevingswet en klimaattaken. Daarnaast werken we samen met buurgemeenten aan onderwerpen die onze gemeentegrenzen overstijgen.

Ontwikkelingen

De grote doelen van onze gemeente zijn niet in één jaar te realiseren en vragen tijd. Daarbij zijn we ook afhankelijk van externe factoren, zoals de economische situatie en het geld dat we van het Rijk ontvangen. Dit bepaalt steeds meer wat we kunnen doen. Hieronder een overzicht van onze prioriteiten:

- **Gezonde en evenwichtige woningmarkt**: We willen passende woningen realiseren voor onze huidige en toekomstige inwoners. Dit betekent dat de bouw van nieuwe woningen, zowel permanente als flexibele, een topprioriteit is.
- **Leefbaarheid van bestaande kernen**: Naast nieuwe woongebieden blijft de leefbaarheid in onze huidige kernen belangrijk. Daarom richten we ons op strategische (verkeers)veiligheid en we willen handhaving en de aanpak van ondermijning sterk verbeteren. Voorstellen hiervoor zijn opgenomen in deze begroting.
- **Openbare ruimte en vervangingsopgave**: De komende jaren staan we voor de uitdaging om onze openbare ruimte te vernieuwen. Tegelijkertijd moeten we nieuwe opgaven

- aanpakken, zoals klimaatadaptatie. Door deze taken te combineren, proberen we kosten te besparen.
- **Ondergrondse ontwikkelingen**: Er gebeurt steeds meer onder de grond, zoals de aanleg van nieuwe energie- en data-infrastructuur. We moeten hier als organisatie zowel inhoudelijk als qua capaciteit klaar voor zijn.
- **Regionale samenwerking**: We werken veel samen met andere gemeenten, waarbij het Pact van Westfriesland vaak de verbindende schakel is. We blijven kritisch kijken naar samenwerkingsprojecten en kiezen alleen voor samenwerking als dit aantoonbare toegevoegde waarde heeft. De financiële gevolgen van regionale samenwerking zijn verwerkt in de begroting.
- **Gemeentelijk vastgoed**: De komende jaren geven we extra aandacht aan ons vastgoed. Door strategisch beleid kunnen we winst halen uit ontwikkeling, onderhoud en beheer. Daarnaast staan we voor de uitdaging om ons vastgoed te verduurzamen. Dit komt ook in de begrotingen van de komende jaren terug.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Hieronder staan de doelen die we willen halen en wat we daar voor gaan doen in 2025:

Veiligheid	
Doel	Een leefbaar en veilig Enkhuizen waar het voor iedereen prettig wonen en werken is.
Wat willen we bereiken?	• Qua veiligheid werkt de gemeente Enkhuizen samen met haar inwoners en (veiligheids)partners.
Wat gaan we ervoor doen?	• We werken aan het Integraal veiligheidsplan 2023-2026; ○ vormgeven van een veilige woon- en leefomgeving; ○ aanpakken van zorg- en veiligheidsvraagstukken; ○ aanpakken van ondermijningssituaties; ○ weerbaarheid tegen cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit vormgeven.
Horeca- en Evenementen	
Doel	Als gemeente zetten we ons blijvend in voor een gastvrij Enkhuizen.
Wat willen we bereiken?	• We geven de horeca, ondernemers en organisatoren duidelijkheid over wat zij wel of niet mogen qua (winter)terrassen en evenementen.
Wat gaan we ervoor doen?	• We realiseren een nieuw horeca- en terrassenbeleid. • We realiseren een nieuw evenementenbeleid en onderzoeken of een meerjarenvergunning mogelijk is.

Openbare ruimte	
Doel	In Enkhuizen koppelen we de parkeer- en verkeerssituatie aan de wens van inwoners, ondernemers en bezoekers.
Wat willen we bereiken?	• We verbeteren de parkeer- en verkeerssituatie zodat er meer ruimte komt voor een betere leefbaarheid. En het historisch karakter van de stad.

Wat gaan we ervoor doen?	• We ontwikkelen een compleet verkeers- en circulatieplan (2025-2034):
	  ○ we onderzoeken de toegang en ontsluiting REZ;
	  ○ we verbeteren de routes en verbindingen van (buurt)bussen.
	• In overleg en in afstemming met ondernemers onderzoeken we de kansen en mogelijkheden voor parkeervoorzieningen. We gaan aan de slag met het vergroten van het parkeergebied aan het Julianaplantsoen en de Deense Ossenmarkt. Ook monitoren we jaarlijks de parkeerbalans.
	• Voor de invoering van betaald parkeren in 2025 passen we de blauwe zones en bebording aan. Ook plaatsen we parkeerautomaten.
	• We controleren de schoolroutes en -omgevingen. We maken ze veiliger met schoolzones en andere maatregelen.
	• We brengen het meerjaren onderhoudsplan in praktijk:
	  ○ met extra aandacht voor het verbeteren van het openbaar groenonderhoud;
	  ○ we versterken de biodiversiteit met beheermaatregelen (zoals snoeien) en het inzaaien van meerjarige kruidenmengsels;
	  ○ we pakken achterstallig onderhoud in de openbare ruimte aan.
	• In 2025 stellen we nieuw groenbeleid op.
	• Om de betrouwbaarheid van de straatverlichting te garanderen vervangen we volgens planning in 2025 de openbare verlichting. Dit is belangrijk voor de verkeers- en sociale veiligheid. Ook vervangen we planmatig de voedingskasten en kabels om veilig aan de elektrische installaties te kunnen werken. En de verlichting goed te laten functioneren.
	• In 2025 voeren we onderhoud uit aan de wegen. Zowel aan het asfalt als aan de elementenverhardingen (bestrating). Op basis van de weginspectie ligt de focus op de wegen die het meest onderhoud nodig hebben. Een erkend bureau voert deze inspectie elke twee jaar uit. De resultaten van de inspectie van 2023 verwerken we in een onderhoudsplanning voor de komende vijf jaar.
	• Samen met de bewoners bekijken we de herinrichting en vervanging van de riolering in de Westerstraat en de herinrichting van het Boschplein.

Economie	
Doel	Enkhuizen is een stad waar volop ruimte is voor economie en werkgelegenheid.

Wat willen we bereiken?	• We bieden een aantrekkelijk klimaat voor ondernemers. • In de samenwerking met ondernemers weten we elkaar goed te vinden. We pakken acties gezamenlijk op als dat mogelijk is.

Wat gaan we ervoor doen?	• We gaan door met de samenwerking van ondernemers en ondernemersverenigingen.
	• We stemmen lokaal en regionaal af om winkelgebieden, agrarische gebieden en bedrijventerreinen verder te ontwikkelen en te versterken.
	• We nemen deel aan, en dragen financieel bij aan:
	  ○ de Economische Agenda Westfriesland (REA-budget);
	  ○ Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord;
	  ○ LEADER-subsidie Westfriesland.

Economie	
Doel	Enkhuizen is een toeristvriendelijke en gastvrije stad.
Wat willen we bereiken?	• We maken de stad nog aantrekkelijker. • We versterken het toeristisch product (promotie van Enkhuizen en Westfriesland).
Wat gaan we ervoor doen?	• We werken aan de acties uit de toeristische visie. • We versterken het merk 'Enkhuizen' door financieel bij te dragen aan Stichting Marketing Enkhuizen. • We dragen financieel bij aan de regiopromotie van Westfriesland.

Duurzaamheid	
Doel	Enkhuizen heeft een duurzame, klimaatbestendige gebouwde omgeving (die invloed heeft op alle aspecten van ons leven).
Wat willen we bereiken?	• We verminderen CO_2-uitstoot door de gebouwde omgeving te verduurzamen (de gebouwen waarin we leven, de distributiesystemen die zorgen voor ons water en energie, en de wegen, bruggen en transportsystemen die we gebruiken). Ook wekken we duurzame energie op. • We ontwikkelen duurzame bedrijventerreinen. • We zorgen voor een duurzame interne organisatie.
Wat gaan we ervoor doen?	**Energieopwekking** In 2025 werken we mee aan het OER-traject (Opwekking Energie op Rijksgronden) voor het windpark Krabbersgat, zoals vastgelegd in de herijkte Regionale Energie Strategie 2.0 (RES). Ook onderzoeken we de mogelijkheden voor Solarcarports en stellen richtlijnen op voor hun gebruik, inclusief de opslag van batterijen. **Energie infrastructuur**

In 2025 dragen we bij aan de Energievisie 2.0 Noord-Holland Noord (NHN). Die schetst de strategische richting voor de regio en de toekomst van de gemeente in 2050.

Ook dragen we bij aan het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (P'MIEK): een gezamenlijk programma van de Provincie, alle gemeenten in Noord-Holland en de netbeheerders. Het programma wordt elke twee jaar herzien en is de basis voor investeringsplannen in het elektriciteitsnet. Bij de afweging door de netbeheerders krijgen prioriteit projecten in de P'MIEK extra aandacht. Elke gemeente zorgt voor een overzicht van projecten die elektriciteit nodig hebben. Daarbij houden ze rekening met toekomstige teruglevering aan het net.

Energiebesparing

In 2025 gebruiken we de middelen uit het Nationaal Isolatieprogramma en de Specifieke Uitkering (SPUK) voor het aanpakken van energiearmoede met energiebesparende maatregelen. We richten ons de isolatie van koopwoningen met een energielabel D of slechter en op woningen met een lage WOZ-waarde.
Tot december 2026 is € 1.099.170 beschikbaar uit de eerste ronde, waarmee we 294 woningen willen isoleren. Als dit succesvol is, stellen we begin 2026 een aanvullend programma op. Voor dit vervolgtraject vragen we eind 2024 en eind 2025 extra SPUK-gelden aan (2e en 3e rondes).

Soorten Management Plan

In 2025 werken we samen met de andere Westfriese gemeenten aan het Soorten Management Plan (SMP). We brengen gezamenlijk de ecologie in beeld, die we moeten overwegen bij het (na-)isoleren van spouwmuren van particuliere woningen. Met een SMP kan de provincie Noord-Holland een gebiedsgerichte ontheffing geven, zodat individueel onderzoek per woning niet meer nodig is. Vanuit de provincie is er subsidie die de kosten voor het onderzoek grotendeels dekt.

Warmte transitie bestaande omgeving

In 2025 bereiden we alles voor om in 2026 de vernieuwde Transitievisie Warmte (TVW) te kunnen vaststellen. De huidige transitievisie warmte dateert uit 2021 en hierin ligt de nadruk op de uitvoering van wijkuitvoeringsplannen. Het is gebleken dat de beschikbaarheid van een warmtebron om het aardgas te vervangen een bepalende factor is. Dit heeft de start van de wijkuitvoeringsplannen vertraagd.

	De bronnenstrategie vullen we in 2025 verder in. In samenwerking met het bedrijfsleven onderzoeken we de mogelijkheden voor een hoog temperatuur warmtenet m.b.v. geothermie. Hierbij brengen we ook de mogelijkheden voor laagtemperatuur warmtenetten in kaart. De kansrijke gebieden voor het opstellen van een wijkuitvoeringsplan (aardgasvrij) komen hiermee beter in beeld. In 2025 werken we aan de afronding van het wijkuitvoeringsplan met de bewonerscoöperatie Buurtwarmte Enkhuizen. We maken een businessplan om een warmtenet te realiseren. Hiermee staat de oprichting van het eerste coöperatieve warmtenet in de gemeente op het punt van beginnen. Dit concept is goed toe te passen in andere delen van het SED-gebied. De beschikbaarheid van een warmtebron blijft hierbij een cruciale vraag. We beginnen ook met het opstellen van een tweede wijkuitvoeringsplan, specifiek voor de wijk Enkhuizen-Noord. Vanuit de bronnenstrategie stellen we geschikte warmtebronnen vast. Hierbij onderzoeken we de ontwikkeling van een hoogtemperatuur warmtenet, gevoed door geothermie en in samenwerking met het bedrijfsleven. **<u>Verduurzamen bedrijventerreinen</u>** In 2025 blijven we ondernemers ondersteunen bij het verduurzamen van hun bedrijven en de bedrijventerreinen. We zoeken samen naar oplossingen voor problemen, zoals netcongestie, energieopwekking en warmtevraagstukken. We spelen een actieve rol in het verbeteren van de energietransitie op bedrijventerreinen. We brengen partijen en ondernemers met elkaar en met hun omgeving in contact. We organiseren bijeenkomsten, bieden energiescans aan en werken met experts om knelpunten op te lossen. Zoals netcongestie, warmtetransitie en energie-efficiëntie. We handelen op basis van de vragen en behoeften van bedrijven: we bellen en bezoeken hen om te kijken hoe we kunnen helpen, in samenwerking met het Duurzaam Ondernemersloket WF.

Duurzaamheid en milieu: Afvalinzameling	
Doel	Enkhuizen heeft een goed werkende afvalinzameling en –verwerking.
Wat willen we bereiken?	• We maken een goede keuze tussen dienstverlening, kosten en milieuresultaat.
Wat gaan we ervoor doen?	• We gaan aan het werk met de acties uit het Afvalbeleidsplan. • We beoordelen hoe de nieuwe inzamelmiddelen in de binnenstad functioneren. • We blijven de inzameling, communicatie en samenwerking met HVC voortdurend verbeteren.

Erfgoed en Monumenten	
Doel	Enkhuizen is een stad die erfgoed en monumenten bewaart en onderhoudt, zodat ze bereikbaar zijn voor iedereen. We gebruiken deze erfgoederen ook als motor voor toekomstige ontwikkelingen in de stad.
Wat willen we bereiken?	• We zorgen voor het behoud van erfgoed en monumenten. • We vergroten de zichtbaarheid van erfgoed voor zowel inwoners als bezoekers.
Wat gaan we ervoor doen?	• We voeren het Erfgoedbeleid 'Erfgoed als vliegwiel' uit volgens de bijbehorende uitvoeringsagenda. Dit houdt in: ○ **Wettelijke taken**: We zorgen voor toezicht en handhaving op archeologie en monumentbehoud. We werken aan een uitvoeringsrichtlijn voor deze taken, inclusief monumenten en beeldbepalende gebouwen. ○ **Begeleiding van particulieren**: We ondersteunen eigenaren die aan een monument willen werken. We informeren hen over verduurzaming en subsidiemogelijkheden. En we beheren het erfgoedloket voor vragen aan de gemeente. ○ **Monumentenlijst**: We houden de lijst van monumenten actueel door nieuwe Gemeentelijke monumenten aan te wijzen en bestaande van de lijst te verwijderen. ○ **Regionale samenwerking:** Samen met andere IJsselmeergemeenten onderzoeken we de mogelijkheid voor uniform beleid voor ligplaatsen van de 'Bruine vloot'. Eventueel in combinatie met een monumentale status. ○ **Subsidieregeling:** We werken met de subsidieregeling voor het onderhoud van gemeentelijke monumenten. ○ **Collectiebeheer:** We beheren en onderhouden de gemeentelijke collectie. Eerst maken we een

	overzicht van de collectie. Vervolgens maken we die digitaal toegankelijk voor een breed publiek en we ontwikkelen een duurzaam toekomstscenario. ○ **Educatie:** We ondersteunen erfgoedonderwijs door externe partijen. ○ **Evenementen:** We organiseren een open monumentendag in combinatie met een lokale erfgoeddag. ○ **Lidmaatschappen:** We zijn lid van de Vereniging van Nederlandse Vestingsteden en Liniebreed Ondernemen. In de raad van oktober 2024 wordt uw raad gevraagd in te stemmen met deelname aan dit lidmaatschap

Ruimtelijke ontwikkeling	
Doel	Een gelijk verdeelde woningmarkt, met woningen die passen bij de wensen. Nu en in de toekomst.
Wat willen we bereiken?	• We versnellen de woningbouw met een aanbod van betaalbare, aantrekkelijke, verschillende en duurzame woningen voor elke doelgroep. Tot eind 2030 bouwen we 600 nieuwe woningen. • We willen jongeren die hier graag willen wonen, aan de stad binden. • We maken ruimte voor doorstroming en nieuwe (geclusterde) woon- en zorgconcepten, zoals ‘knarrenhoven’.
Wat gaan we ervoor doen?	• De komende vier jaar bouwen we 400 duurzame woningen, vooral betaalbare huur- en koopwoningen, in lijn met de Woondeal 2.0 Noord-Holland Noord. • We spreken een nieuw woonprogramma af dat overeenkomt met de omgevingsvisie en voeren het uitvoeringsprogramma uit. • We streven naar de start van de bouwactiviteiten voor Gommerwijk West-West. • We bereiden de ontwikkeling van Hoogstraat-Zilverstraat voor. En van Nijevoert, inclusief het doorlopen van de planologische procedure. • We werken integraal samen aan woonzorgconcepten. Dit verwerken we in het woonprogramma, in het hoofdstuk over wonen en zorg. • We voeren het beleid uit voor ‘generatiewoningen’. • We voeren samen met Welwonen en de HARE de prestatieafspraken uit.

Ruimtelijke ontwikkeling: Omgevingsvisie	
Doel	Enkhuizen heeft een vastgestelde omgevingsvisie.
Wat willen we bereiken?	• Een vastgestelde complete visie op de fysieke omgeving (woon-, werk-, reis- en recreëeromgeving) van Enkhuizen.
Wat gaan we ervoor doen?	• Samen met de inwoners, bedrijven en instellingen maken we een omgevingsvisie die we in 2025 aan de raad doorgeven.

Ruimtelijke ontwikkelingen	
Doel	In Enkhuizen blijft erfgoed bewaard en is voor iedereen bereikbaar.
Wat willen we bereiken?	• We zorgen dat erfgoed bewaard blijft. • We maken erfgoed beter zichtbaar voor inwoners en bezoekers.
Wat gaan we ervoor doen?	• We brengen de erfgoednota in praktijk

Toelichting: In 2025 voeren we het erfgoedbeleid verder uit met verschillende afdelingen, zoals Economie en Toerisme. En in samenwerking met partners, zoals de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Voor monument-eigenaren die begeleiding bij hun projecten zoeken is er de adviseur Erfgoed. We stellen richtlijnen op die duidelijk maken wat wel en niet is toegestaan bij monumenten. En er komt een subsidieregeling voor monument-eigenaren. Daarnaast werken we verder aan de prioriteit projecten uit het erfgoedbeleid, zoals het goudleerbehang en de Nota Ruimtelijke Kwaliteit. En we organiseren de jaarlijkse lokale Erfgoeddag.

Overig nieuw beleid Ruimte

Hieronder staat welke doelen we willen bereiken met het nieuwe beleid. Per doel vertellen we wat we daarvoor in 2025 gaan doen.

LEADER Subsidie	
Doel	Westfriesland is een vitale, leefbare en duurzame regio.
Wat willen we bereiken?	• Kwalitatief (samen)leven op het platteland. • Verbinden en verspreiden van de Westfriese cultuur. • Goed en langgebruik van grond en grondstoffen.
Wat gaan we ervoor doen?	• Ondernemers, organisaties en inwoners wijzen op de LEADER-subsidie.

Krediet voor hydraulische installatie winkelgebied	
Doel	Een veilig winkel- en voetgangersgebied.
Wat willen we bereiken?	• Het voetgangersgebied is alleen voor voetgangers, behalve tijdens vaste tijden voor laden en lossen.
Wat gaan we ervoor doen?	• Er komt een automatische paal op de tijden voor laden en lossen.

Opstellen beheers- en uitvoeringsplannen begraafplaats	
Doel	Zorgen voor goed, efficiënt en respectvol beheer van de begraafplaats.
Wat willen we bereiken?	• Bijhouden van een actuele administratie. Met een duidelijke organisatiestructuur en overzicht van de beschikbare graven.
Wat gaan we ervoor doen?	• Verbeteren van de digitale administratie. Actiever leeggekomen graven opruimen. Het opstellen van duidelijke werkprocessen.

Overdracht bodemtaken	
Doel	Een duurzame bodemkwaliteit.
Wat willen we bereiken?	• Voorkomen dat er risico's voor de gezondheid en het milieu ontstaan.
Wat gaan we ervoor doen?	• Zorgen voor een goede uitvoering van de overgedragen bodemtaken.

Zonnepanelenbeleid	
Doel	Enkhuizen heeft een duurzame binnenstad
Wat willen we bereiken?	• Een verdere versoepeling van het zonnepanelenbeleid binnenstad Enkhuizen.
Wat gaan we ervoor doen?	• Onderzoek naar de plaatsing van zonnepanelen op monumenten. En een versoepeling voor het plaatsen van zonnepanelen in het beschermde stadsgezicht van Enkhuizen.

Woonakkoord	
Doel	Westfriesland in de top 10 beste woonregio's van Nederland.
Wat willen we bereiken?	• Eind 2030 zijn er in Westfriesland 12.500 nieuwe woningen gebouwd. Het streven is ruim 1.500 nieuwe woningen per jaar. • We versnellen de woningbouw, met aandacht voor betaalbare, gevarieerde, aantrekkelijke en duurzame woningen voor iedereen. • Het bestaande woningaanbod blijft goed en aantrekkelijk en verbeteren we als het nodig is. • We voegen nieuwe, unieke en aanvullende woningen toe aan de regionale woningvoorraad. • We stimuleren zelfstandig wonen voor langere tijd.
Wat gaan we ervoor doen?	• Samen met belanghebbenden organiseren we minstens twee keer per jaar een versnellingstafelbijeenkomst. Dan bekijken we de knelpunten en kansen om woningbouw-projecten te versnellen. En we zoeken naar nieuwe locaties die tot 2030 geschikt zijn voor woningbouw.

	• We gebruiken een flexibel plan voor nieuwbouwprojecten, dat de regio richting geeft en ruimte biedt voor ideeën van de markt.

Indicatoren

Verplichte indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Bron	2021	2022	2023	2024
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	Bureau Halt	9	5	8	n.b.
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,7	2,1	3,4	n.b.
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	4,6	5,1	5,3	n.b.
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	0,5	0,8	0,8	n.b.
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	8	70,7	7,7	n.b.
Functiemenging	%		48,9	49,2	49,8	n.b.
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners van 15 tm 64 jaar		155,1	164,1	170,9	n.b.
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner		n.b.	172	n.b.	n.b.
Hernieuwbare elektriciteit	%		10,7	13,8	n.b.	n.b.
Gemiddelde WOZ waarde	x € 1.000	CBS	243	269	320	n.b.
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	0,7	3,7	n.b.	n.b.
Demografische druk	%	CBS	76,5	76,1	77,1	76,9
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	COELO	707	802	889	912
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	COELO	832	882	975	994

Met wie werken we samen

Voor het programma Ruimte werken we samen met de volgende partijen:

- Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
- Veiligheidsregio Noord-Holland Noord
- Archeologie West-Friesland
- WerkSaam Westfriesland.
- Recreatieschap Westfriesland
- Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord
- Afvalbeheer Westfriesland (ABWF)

In het hoofdstuk ‘verbonden partijen’ leggen we de samenwerking verder uit.

Wat mag het kosten

	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Totaal lasten	19.353	24.839	21.377
Totaal baten	- 9.867	- 11.074	- 8.826
Saldo van baten en lasten	**9.485**	**13.765**	**12.551**
Toevoeging aan reserves	2.257	665	**- 11**
Onttrekking aan reserves	- 449	- 2.386	**- 1.380**
Resultaat	**11.293**	**12.044**	**11.160**

Toelichting op afwijkingen (baten en lasten)

Toelichting afwijkingen B2025 t.o.v. B2024 (>€ 20.000)	Bedrag	V/N
Lasten:		
Bijdrage SED	-19	N
Kapitaallasten	202	V
Kadernota 2024-2028 en Overhevelingsbeluit 2024	1.078	V
Bijdrage Veiligheidsregio	-51	N
Subsidie stadspromotie Enkhuizen	-58	N
Uitvoering VSO - overdracht zwembad	2.464	V
Riolering	-54	N
DVO Afvalinzameling	-234	N
Bijdrage OD lumpsum	-109	N
Parkeren - verwijderen blauwe zones	-135	N
Bijdrage kosten openbare ruimte Bloemenbuurt	500	V
Overige verschillen	-122	N
Totaal lasten:	3.462	V
Baten:		
Najaarsnota 2023 en Kadernota 2024-2028	-238	N
Haven	22	V
Rente lening Alliander	11	V
Uitvoering VSO - overdracht zwembad	-2.500	N
Riolering	73	V
Afvalinzameling	93	V
Leges bouwvergunningen	30	V
Overige verschillen	261	V

Totaal baten	-2.248	N
Totaal verschil	**1.214**	**V**

Lasten

Bijdrage SED (€ 19.000 nadeel)
Een verklaring van het verschil is te vinden in het programma Bestuur en Dienstverlening onder het kopje Overhead.

Kapitaallasten (€ 202.000 voordeel)
De kapitaallasten zijn geactualiseerd.

Kadernota 2024-2028 en Overhevelingsbesluit (€ 1.078.000 voordeel)
In de Kadernota 2024-2028 en het overhevelingsbesluit 2024 is besloten om de volgende budgetten mee te nemen naar 2024:
- Glasvezel
- Groot onderhoud bruggen
- Vernieuwing toeristische wegwijzering
- Bijdrage aan Holland boven Adam
- Groenbeleidsplan
- Overdracht bodemtaken
- Bijdrage Omgevingsdienst
- Klimaat en energiebeleid
- Warmtetransitie en energiebesparing
- Energiebesparing isolatie woningen
- Circulaire economie
- Zonnepanelenbeleid
- Programma Omgevingswet
- Flex woningen
- Opstellen woonprogramma
- Intensivering aanpak criminaliteit (OVH)
- Ondermijning (OVH)
- Parkeren (OVH)
- Locatie bedrijventerreinen (OVH)
- Ontwikkelkader bedrijventerrein (OVH)
- CUP toeristische routes (OVH)
- Ruimtelijke klimaatadaptatie (OVH)
- Herstructurering Bloemenbuurt (OVH)
- Woonprogramma (OVH)
- Implementatie afvalbeleidsplan (OVH)

Bijdrage Veiligheidsregio (€ 51.000 nadeel)
Op basis van de begroting 2025 van de Veiligheidsregio.

Subsidie stadspromotie Enkhuizen (€ 58.000 nadeel)
De subsidie voor Stadspromotie was ten onrechte opgenomen in programma 3. Dit is gecorrigeerd.

Uitvoering Vaststellingsovereenkomst overdracht zwembad (€ 2.464.000 voordeel)
In 2024 is de vaststellingsovereenkomst inclusief financiële gevolgen tot stand gekomen. Deze komen niet terug in 2025.

Riolering (€ 54.000 nadeel)
Er zijn meer lasten voor de uitvoering van de rioleringswerkzaamheden, waaronder meerdere inspecties.

Afvalinzameling (€ 234.000 nadeel)
In 2025 is onder andere de bijdrage aan de HVC verhoogd ten opzichte van 2024.
Dit levert een nadeel op voor de afvalinzameling.
Deze mutatie is meegenomen in de kostendekkendheidsberekening.

Bijdrage OD Lumpsum (€ 109.000 nadeel)
Op basis van de begroting 2025 van de Omgevingsdienst.

Parkeren – verwijderen blauwe zones (€ 135.000 nadeel)
Met de invoering van betaald parkeren dienen de blauwe zones in de binnenstad van Enkhuizen te worden verwijderd. De markering op de straat dient verwijderd te worden en waar nodig nieuwe belijning aangebracht. Voor de verwijdering van de blauwe zones is een budget nodig van €135.000.

Bijdrage kosten openbare ruimte Bloemenbuurt (€ 500.000 voordeel)
Incidenteel budget 2024 wat niet terugkomt in 2025.

Baten

Najaarsnota 2023 en Kadernota 2024-2028 (€ 238.000 nadeel)
In de Najaarsnota 2023 en de Kadernota 2024-2028 zijn de volgende budgetten vrijgemaakt:
- Glasvezel
- Klimaat en energiebeleid

Haven (€ 22.000 voordeel)
De stijging komt voort uit de reguliere indexering van de opbrengst met het prijsindexcijfer.

Uitvoering VSO – Overdracht zwembad (€ 2.500.000 nadeel)
Zie toelichting bij de lasten.

Riolering (€ 73.000 voordeel)
Zoals in de uitgangspunten aangegeven wordt er over de inkomsten van riolering een indexatie toegepast volgens het BBP, zoals is genoemd in het PSWR.

Afvalinzameling (€ 93.000 voordeel)
Op basis van de kostendekkendheidsberekening is er een meer opbrengst geboekt bij de inkomsten voor 2025 en verder.

Leges bouwvergunningen (€ 30.000 voordeel)
De stijging komt voort uit de reguliere indexering van de opbrengst met het prijsindexcijfer.

Programma Samenleving

Inleiding

De decentralisaties van 2015 zijn ingevoerd omdat gemeenten dichter bij hun inwoners staan dan de landelijke overheid. Hierdoor kunnen wij beter zorg en ondersteuning bieden die past bij de lokale situatie. Zo ontstaat een samenleving waarin iedereen kan meedoen, of dat nu zelfstandig is of met hulp van de omgeving.

De belangrijkste taak hierin is preventie: problemen vroegtijdig signaleren en voorkomen dat ze erger worden. Dit doen we door energie te stoppen in een sterke sociale basis in onze dorpen en wijken. We stimuleren gezondheid en verminderen onnodige medische zorg. Zodat mensen dit als normaal gaan zien en iedereen kan meedoen in onze gemeenten.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

We willen dat onze inwoners zich thuis voelen in de gemeente en dat er genoeg plekken zijn om samen te komen. Deze ontmoetingen richten zich op verbinding, vrijetijdsbesteding en beweging voor een goede gezondheid. We moedigen de sociale samenhang in de wijken aan, zodat inwoners elkaar kunnen helpen. Daarnaast ondersteunen we inwoners om zo zelfstandig mogelijk te blijven. Lukt dat niet, dan bieden we passende hulp.

Hieronder staan de doelen die we willen halen. Per doelstelling staat wat we daarvoor gaan doen in 2025. De volgende doelen staan in het College Uitvoerings Programma (CUP):

Onderwijs	
Doel	Enkhuizen beschikt over goed(e) onderwijs(voorzieningen).
Wat willen we bereiken?	• De gemeente voldoet aan haar wettelijke plicht om goed onderwijs te regelen; de gebouwen voor scholen zijn in goede staat. • Peuters met een (taal)achterstand krijgen de beste voorbereiding voor de basisschool. Zo halen ze hun achterstand in en beginnen met een goede basis voor hun verdere loopbaan.
Wat gaan we ervoor doen?	• Samen met gemeente Stede Broec ontwikkelen we een gemeentegrens-overstijgend Strategisch Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Voortgezet Onderwijs. • We starten met de ontwikkeling van een nieuwe basisschoollocatie in de binnenstad van Enkhuizen. • We stimuleren slim gebruik van bestaande onderwijsruimtes. • Door nieuwe wetgeving bekijken we de Verordening Huisvesting Onderwijs Enkhuizen 2016 opnieuw. • Gemeentelijke middelen voor onderwijsachterstanden zetten we in voor onder andere voorschoolse educatie.

Sport, Cultuur en Recreatie	
Doel	Enkhuizen is een sportieve en cultuurrijke gemeente
Wat willen we bereiken?	• Meer inwoners die sporten en bewegen. • De huidige voorzieningen en activiteiten zijn en blijven fysiek en financieel beschikbaar voor onze inwoners. • Iedereen kan meedoen aan sport, cultuur en recreatie. • De sociale betrokkenheid en het gevoel van verbondenheid in de gemeenschap versterken. • We ondersteunen verenigingen. • Kinderen krijgen op de basisschool cultuur en muziek.
Wat gaan we ervoor doen?	• We promoten het bestaande aanbod van sport-, beweeg- en cultuurvoorzieningen. • We verbeteren in fases sportaccommodaties en faciliteiten. • We koppelen onderwijs, sport en gezondheid via de JOGG-aanpak. • We voeren het actieplan uit van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), dat hoort bij de Brede Specifieke Uitkering (SPUK). We werken onder andere met het kernteam* Sportakkoord via de Brede Regeling Combinatiefuncties aan het herijkte sportakkoord 2.0. en zetten de Brede Regeling Combinatiefuncties in voor sportbevordering. (BRC en Sportakkoord zijn twee aparte zaken) • We ondersteunen organisaties, initiatieven en verenigingen met subsidies. • We geven subsidies om samen met MADhouse cultuur en muziek in te zetten op de basisschool. Ook doen we mee aan Cultuureducatie met Kwaliteit. • We blijven samenwerken met het Recreatieschap Westfriesland.

* In 2024 wordt gewerkt aan het omvormen van het kernteam naar een sportraad.

Sociaal Domein	
Doel	Enkhuizen is een gemeente waar iedereen kan meedoen zoals het hem of haar past. De voorzieningen in Enkhuizen zijn beschikbaar voor iedereen die ze nodig heeft.
Wat willen we bereiken?	• In Enkhuizen krijgt iedereen de kans om zich te ontwikkelen op een manier die bij hem of haar past. We willen dat iedereen, met of zonder extra hulp, zijn of haar bijdrage kan leveren aan de samenleving.

	• We zijn een gemeente die goed bereikbaar is voor haar inwoners. En die binnen de wettelijke termijn betaalbare, passende zorg biedt aan de meest kwetsbare mensen. • We zetten in op preventieve activiteiten om de kosten van Wmo en jeugdhulp te verlagen. Daarbij gebruikmakend van de mogelijkheden binnen het eigen netwerk van de inwoner.
Wat gaan we ervoor doen?	• We brengen in kaart wat we nu doen op het gebied van preventie en de bestaande voorzieningen. We kijken of we alles hebben wat nodig is en vullen aan waar iets ontbreekt. • We voeren regionaal en lokaal beleid uit op het gebied van jeugd, Wmo en Wonen met Ondersteuning. • We zorgen voor een soepele overgang van 18-jarigen naar volwassenen. • We nemen maatregelen om de jeugd goed te ondersteunen en begeleiden. • We voeren het advies van de VNG uit om de toegang tot jeugdhulp te verbeteren. • We werken verder aan de doelen uit de landelijke Hervormingsagenda jeugd en het Toekomstscenario voor jeugd en gezin (van 0 tot 100). • We zorgen voor een betere samenwerking tussen lokale teams en huisartsen. • We willen het aantal vormen van jeugdhulp met verblijf verminderen of, als dat niet mogelijk is, deze zo 'thuis als mogelijk' te maken. • We maken een visie sociaal domein. We leggen de thema's bestaanszekerheid, Jeugd, Wmo en sociale basis vast in een beleidskader en een lokaal uitvoeringsplan. • We geven uitvoering aan de nieuwe overeenkomsten en afspraken voor Wonen met Ondersteuning, Wmo en Jeugdzorg. • We bieden in regionaal verband op alle middelbare scholen preventieve mentale ondersteuning* • We zetten zowel individuele als groepsgewijze jeugdzorg in tijdens schooltijd (onderwijszorgarrangement). • We doen een pilot om in regionaal verband jeugdzorg te geven aan elke leerling op het Integraal Kind Expertise Centrum (IKEC) Hoorn. • Op de agenda van bestuur en ambtenaren zetten we vragen over de spreiding van dak- en thuislozen, spoedzoekers en statushouders. We onderzoeken hoe we dit beter kunnen spreiden in de regio, zodat wijken ontstaan waar draagkracht en draaglast in balans zijn.

	• We verbeteren de samenwerking tussen het sociale- en veiligheidsdomein. • We optimaliseren het minimabeleid en proberen daarbij het bereik te vergroten.

* Dit betreft een pilot van 2,5 jaar

Volksgezondheid	
Doel	Enkhuizen is een gezonde gemeente waar iedereen kan meedoen.
Wat willen we bereiken?	• We ontwikkelen en regelen preventieprogramma's voor het verbeteren van een gezonde leefstijl. • We verbeteren de samenwerking tussen het medisch- en het sociaaldomein.

	• We voeren het actieplan uit van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA), dat hoort bij de Brede Specifieke Uitkering (SPUK) waarbij de middelen beheerd worden door gemeente Hoorn. Dit houdt onder andere in:
	  ○ In Control of Alcohol en Drugs
	  ○ Welzijn op Recept
	  ○ JOGG-aanpak (Jongeren Op Gezond Gewicht)
	  ○ Aanpak voor valpreventie
	• We blijven zorgen voor een goed netwerk van AED's (Automatische Externe Defibrillators).
	• We werken verder aan de huisvesting van het consultatiebureau.

Indicatoren

Verplichte indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Bron	2021	2022	2023	2024
Banen	Aantal per 1.000 inwoners 15-74 jaar	LISA	604,9	615	629,1	n.b.
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS	2	1	n.b.	n.b.
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS	5	5	n.b.	n.b.
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	69,4	71,6	72,8	n.b.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO	2,9	3,1	3,5	n.b.
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS	3	2	n.b.	n.b.

Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	281,5	244,5	247,7	n.b.
Lopende re-integratievoor-zieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	CBS	327,5	336,8	350,3	n.b.
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren t/m 18 jaar	CBS	12,9	14,7	14,7	n.b.
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren t/m 18 jaar	CBS	1,3	1,3	1,2	n.b.
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
Cliënten met een maatwerk- arrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	770	820	830	n.b.
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	0	n.b.	2,7	n.b.
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	18	26	21	n.b.
Niet-sporters	% inwoners dat niet wekelijks gesport (vanaf 12 jaar)	RIVM, CBS	n.b.	51,4	n.b.	n.b.

Met wie werken we samen ?

Voor het programma Samenleving werken we samen met de volgende verbonden partijen:

- WerkSaam Westfriesland
- Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Noorden (GGD)

Deze verbonden partijen worden verder toegelicht in de paragraaf verbonden partijen.

Wat mag het kosten

	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Totaal lasten	45.075	39.607	39.420
Totaal baten	- 16.052	- 6.382	- 6.225
Saldo van baten en lasten	**29.023**	**33.225**	**33.195**
Toevoeging aan reserves	2.481	1.685	**709**
Onttrekking aan reserves	- 421	- 1.533	**- 20**
Resultaat	**31.083**	**33.377**	**33.884**

Toelichting op afwijkingen (baten en lasten)

Toelichting afwijkingen B2025 t.o.v. B2024 (>€ 20.000)	Bedrag	V/N
Lasten:		
Bijdrage SED	-492	N
Kapitaallasten	189	V
Overhevelingsbesluit 2023-2024	636	V
Kadernota mutaties	562	V
Indexatie	-392	N
Nationaal impuls sport en bewegen	92	V
Verlengen pilot algemene voorziening dagbesteding	350	V
Kosten BUIG	-406	N
Participatie	-63	N
Cliëntgebonden kosten jeugd	-303	N
Cliëntgebonden kosten WMO	-57	N
Bijdrage GGD	-50	N
Subsidie stadspromotie Enkhuizen	58	V
Overige verschillen	62	V
Totaal lasten:	186	V
Baten:		
Kadernota 2024	-701	N
Rijksbijdrage BUIG	634	V
Baten beschermd Wonen	-73	N
Overige verschillen	-16	N
Totaal baten	-156	N
Totaal verschil	**30**	**V**

Lasten

Bijdrage SED (€ 492.000 nadeel)
Een verklaring van het verschil is te vinden in het programma Bestuur en Dienstverlening onder het kopje Overhead.

Overhevelingsbesluit 2023-2024 (€ 636.000 voordeel)
De volgende incidentele budgetten zijn opgenomen in het overhevelingsbudget:

-Taalonderwijs Oekraïners	€ 25.000
- gem. collectie: project Europese aanbesteding	€ 20.000
- gem. collectie: project restauratie goudleerbehang	€ 18.000
- gem. collectie: project verhuizing/depotinrichting	€ 46.000
- Raamfolie	€ 20.000

- Noodherstel skatepark Kadijker Arena	€ 10.000
- Verbeterprogramma Jeugdprocessen	€ 10.000
- Aanbesteding Jeugd en WMO	€ 25.000
- Uitvoeringskosten Wet inburgering	€ 59.000
- Sloopkosten Korte Westerstraat 2	€ 30.000
- Onderzoek inzake preventie (CUP)	€ 40.000
- Onderzoek naar één Wmo Stichting (CUP)	€ 45.000
- Inkoop Jeugd en Wmo	€ 25.000
- Kerstattentie minima	€ 13.000
- Uitgaven Energietoeslag	€ 250.000
	€ 636.000

Kadernota mutaties (€ 64.000 voordeel)

- SPUK Onderwijsachterstandenbeleid	€ 594.000
- Aanpak Laaggeletterdheid	€ 25.000
- Exploitatietekort Stichting de Dromedaris	€ 75.000
- Administratie sociaal domein	€ -20.000
- SPUK versterken bibliotheeknetwerk en zorgplicht 2026	€ 107.000
- Inkoop Jeugd en WMO	€ 62.000
- Preventie sociaal domein	€ -36.000
- Visieleertraject Toegang	€ 20.000
- Lokale uitvoering hervormingsagenda jeugd	€ -20.000
- Bouwkundig onderzoek locatie JGZ	€ 20.000
- Garantstelling Taalhuis Westfriesland	€ -20.000
- Netwerkorganisatie Zorg in Westfriesland	€ 142.000
- Uitvoeringkosten Inburgering	€ 36.000
- Collectief gehandicaptenvervoer	€ 27.000
- Correctie ombuiging woonlastenfonds	€ 39.000
- Cliëntgebonden kosten Wmo	€ -379.000
- Cliëntgebonden kosten Jeugd	€ - 110.000
	€ 562.000

Indexatie (€ 392.000 nadeel)

We hebben de reguliere budgetten die gevoelig zijn voor inflatie verhoogd volgens de indexatie uit de circulaire:
Voor salarissen, prijsgevoelige budgetten en belastingen is de verhoging 2,3%.
Voor bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen en subsidies is de verhoging 3,9%.

Nationaal impuls sport en bewegen (€ 92.000 voordeel)

In het verleden werd uit dit budget de subsidie aan Team Sportservice betaald. Tegenwoordig wordt dit betaald uit de Brede SPUK gelden: incidentele, budget neutrale, geoormerkte middelen tot en met 2026. De middelen stonden echter nog begroot. Het zal in 2024, 2025 en 2026 om deze reden niet uitgegeven worden.

Verlengen pilot algemene voorziening dagbesteding (€ 350.000 voordeel)

Dit betreft een incidenteel budget voor 2024.

Kosten BUIG (€ 406.000 nadeel)

Te verwachten uitkering is aangepast naar de aangeleverde cijfers van WerkSaam.

Participatie (€ 63.000 nadeel)
Met de circulaires van 2024 hebben we extra uitkering ontvangen voor Participatie. Dit wordt doorbetaald aan WerkSaam.

Cliëntgebonden kosten Jeugd (€ 303.000 nadeel)
Bij de Voorjaarsnota 2024/Kadernota 2025 is de begroting bijgesteld op basis van cijfers vanuit de jaarrekening 2023. Bij de najaarsnota is een nieuwe prognose gemaakt op basis van de eerste 8 maanden van 2024, hieruit blijkt dat bijstelling noodzakelijk is.
De afwijkingen binnen de Jeugdwet zijn te verklaren door vijf belangrijke factoren:

1. **Inlopen van de achterstanden in aanvragen en indicaties:**
   De voornaamste reden hiervoor is het inlopen van de wachtenlijst. Er zijn meer indicaties - met terugwerkende kracht - afgegeven. Zodra een beschikking afgegeven wordt start de zorgaanbieder met factureren. De zorg is vaak eerder gestart wat een factuurstroom oplevert vanaf het moment dat de zorg gestart is. Aanbieders hebben deze kosten in juni en juli van 2024 gedeclareerd. Positief is dat de wachtlijsten al met een derde zijn teruggedrongen, maar dit resulteert wel in een grotere instroom van cliënten in zorg.
2. **Resterende rekeningen uit voorgaande jaren:**
   Nog steeds worden rekeningen ontvangen voor zorg die in eerdere jaren is ingezet. Dit is deels het gevolg van de achterstanden (zoals bij punt 1), maar ook vanwege het woonplaatsbeginsel, waarbij zorgkosten door gemeenten worden doorbelast.
3. **Toename aantal jeugdigen in zorg:**
   Er is een groei van ongeveer 4% in het totaal aantal jeugdigen dat gebruik maakt van zorg binnen de Jeugdwet. Dit leidt tot hogere totale kosten.
4. **Stijging gemiddelde zorgkosten per cliënt:**
   De gemiddelde zorgkosten per cliënt nemen toe. Dit komt vooral door een verschuiving naar duurdere arrangementen, deze trend uit de vorige rapportage zet zich door.
5. **Toename kosten bij duurste cliënten:**
   In de categorie van de duurste zorgafnemers (top 10) zijn de kosten verder toegenomen.

Cliëntgebonden kosten Wmo (€ 57.000 voordeel)
Bij de Voorjaarsnota 2024/Kadernota 2025 is de begroting bijgesteld op basis van cijfers vanuit de jaarrekening 2023. Bij de najaarsnota is een nieuwe prognose gemaakt op basis van de eerste 8 maanden van 2024, hieruit blijkt dat het budget naar beneden kan worden bijgesteld.

Bijdrage GGD (€ 50.000 nadeel)
Op basis van de begroting 2025 van de GGD is de bijdrage aangepast.

Subsidie stadspromotie Enkhuizen (€ 58.000 voordeel)
Deze subsidie stond ten onrechte begroot in programma 3 en is verplaatst naar programma 2.

Baten

Kadernota 2024(€ 701.000 nadeel)
De volgende mutaties komen uit de kadernota 2024

- SPUK Onderwijsachterstanden beleid € 594.000
- SPUK Versterken bibliotheeknetwerk en zorgplicht 2026 € 107.000

Rijksbijdrage BUIG (€ 634.000 voordeel)
De voorlopige BUIG budgetten voor 2025 zijn nog niet bekend. WerkSaam gaat in zijn begroting uit van de voorlopige budgetten 2024. Gedurende het jaar wordt dit budget bijgesteld.

Baten beschermd Wonen (€ 73.000 nadeel)
Deze baten zijn ten onrechte structureel begroot

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan de inwoners en bedrijven mag opleggen. De raad bepaalt welke van die heffingen daadwerkelijk worden geheven.
De gemeente Enkhuizen kent de volgende lokale heffingen:

- belastingen waarvan de opbrengst vrij besteedbaar is. Hiertoe behoren de onroerendezaakbelastingen (OZB), toeristenbelasting en precariobelasting.
- belastingen om kosten mee te verhalen: de heffingen en rechten. De opbrengst is niet vrij besteedbaar, maar is gerelateerd aan de betreffende gemeentelijke zorgplicht of specifieke dienstverlening. Hiertoe behoren de rioolheffing, afvalstoffenheffing, secretarieleges, leges omgevingsvergunningen, begrafenisrechten, marktgelden, havengelden, reinigingsrechten en vermakelijkhedenretributie.

De paragraaf lokale heffingen bevat op grond van artikel 10 BBV ten minste:

- de geraamde inkomsten
- het beleid ten aanzien van lokale heffingen
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd
- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

Geraamde inkomsten

In de onderstaande tabel staan de verwachte opbrengsten van de lokale heffingen in 2025. Het totaal aan opbrengsten van belastingen en heffingen bedraagt ruim € 14,5 miljoen in 2025.

Belastingen	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
Onroerendezaakbelastingen op woningen (eigenaren)	2.860	2.936
Onroerendezaakbelastingen op niet-woningen (eigenaren)	1.960	2.005
Onroerendezaakbelastingen op niet-woningen (gebruikers)	1.372	1.403
Roerende-zaakbelasting	3	3
Precariobelasting	66	67
Forensenbelasting	40	41
Toeristenbelasting	549	562
Watertoeristenbelasting voor riviercruiseschepen	0	158
Totaal	**6.849**	**7.175**

Heffingen	Begroting 2024	Begroting 2025
Secretarieleges	321	355
Leges omgevingsvergunningen	362	401
Begrafenisrechten	222	227
Rioolheffing	2.077	2.150
Parkeervergunning	166	170
Afvalstoffenheffing	3.544	3.600
Staangelden markten	13	13
Haven- en liggelden	732	749
Pachtsommen kermissen	9	9
Overige heffingen	125	127
Vermakelijkhedenretributie	147	150
	7.716	**7.950**

Beleid ten aanzien van lokale heffingen

In deze begroting is het gematigde beleid voortgezet. In algemene zin komt het er op neer dat jaarlijks een stijgingspercentage wordt doorgevoerd ter grootte van het inflatiepercentage. Dit is in 2025 bepaald op een stijging van 2,3%. Wel wordt er in de meerjarenraming rekening gehouden met de resultaten van de ombuigingen met betrekking tot de gemeentelijke belastingen. De tarieven van 2025 zijn niet in deze begroting opgenomen. Dat komt omdat de vaststelling van de begroting in november plaatsvindt en het vaststellen van de tarieven in december van dit jaar.

Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

Onroerendezaakbelasting (OZB)
De OZB wordt geheven van onroerende zaken, die binnen de gemeente zijn gelegen. Dit gaat om een gebruikersbelasting en eigenarenbelasting op niet-woningen (dit zijn vooral kantoren bedrijfspanden) en een eigenarenbelasting op woningen.

De tarieven voor de onroerendezaakbelastingen (OZB) worden berekend naar een percentage van de WOZ-waarde van het onroerend goed in de gemeente. Bij het bepalen van dit tarief wordt een relatie gelegd met de waardeontwikkeling van het onroerend goed. Voor de onroerende-zaakbelastingen geldt als uitgangspunt dat de opbrengsten stijgen met de inflatiecorrectie.

Bij de bepaling van het tarief wordt rekening gehouden met de totale waardeontwikkeling van het onroerend goed in de gemeente. De waarderingsgrondslag voor de OZB-aanslagen van 2025 is de WOZ-peildatum 1-1-2024. Op basis van de voorlopige WOZ-waardes is de verwachting dat de waardeontwikkeling van woningen 2,4% bedraagt. Ook voor niet-woningen is de voorlopige waarde-ontwikkeling 1%. Om uit te komen op de door de raad vastgestelde opbrengstenstijging worden de tarieven per heffingseenheid aangepast, waarbij de verhouding van de lastendruk tussen woningen en niet-woningen ten opzichte van 2024 gelijk blijft. De opbrengststijging voor 2025 bestaat de inflatiecorrectie (2,3%).

Roerende-zaakbelasting
Deze belasting wordt geheven over de waarde van roerende woon- en bedrijfsruimten gelijk aan de belasting die wordt geheven over de waarde van onroerende woon- en bedrijfsruimten

(de OZB). Daarom wordt deze belasting ook wel Roerende-zaakbelasting (RZB) genoemd. Omdat deze belasting zorgt voor een gelijke behandeling van woon- en bedrijfsruimten (ongeacht of deze roerend dan wel onroerend zijn) schrijft de wet voor dat voor deze belasting dezelfde tarifering geldt als voor de OZB.

Precariobelasting
Precario is een vergoeding voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond/provinciegrond. In Enkhuizen worden alleen terrassen in de heffing betrokken. Als uitgangspunt geldt dat de opbrengsten in 2025 met 2,3% stijgen als gevolg van inflatie.

Toeristenbelasting
Toeristenbelasting is bedoeld om mensen die wel gebruik maken van de gemeente maar geen inwoner zijn, mee te laten betalen aan de gemeentelijke voorzieningen. De inkomsten die gegenereerd worden uit de heffing komen ten gunste van de algemene middelen. In Enkhuizen is ervoor gekozen om (een deel van) de inkomsten te gebruiken om het voorzieningenniveau voor de toeristen te handhaven. De belasting wordt geheven van degene die verblijf biedt. De aanbieder kan dit bij degene die overnacht in rekening brengen. Door het uitvoeren van controles worden de aanbieders in de gemeente tin de toeristenbelasting betrokken. Zo vragen wij gegevens op bij de VVV en zijn wij afnemers van het boekje Vrienden op de fiets. Ook wordt de plaatselijke krant doorgenomen, zoeken we op internet en wordt er regelmatig een rondje door de stad gefietst. Als uitgangspunt geldt dat de opbrengsten in 2025 met 2,3% stijgen als gevolg van inflatie.
Voor 2025 wordt voorgesteld een splitsing te maken in dagtoeristenbelasting, speciaal voor de riviercruiseschepen en een nachttoeristenbelasting voor de overige categorieën.

Leges
Leges zijn betalingen aan de gemeente waar een individueel aanwijsbare tegenprestatie van die gemeente tegenover staat. Het gaat om een bedrag dat moet worden betaald aan de gemeente voor het gebruik van hun diensten of producten. De leges worden geheven van de aanvrager van de dienst dan wel van degene ten behoeve aan wie de dienst is verleend. De leges mogen per titel maximaal 100% kostendekkend zijn. Hieronder vindt u een overzicht met betrekking tot de kostendekkendheid van de leges.

Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening		Lasten	Baten	Dekking
Paragraaf 1	Burgerlijke stand	€ 43.627	€ 48.907	112%
Paragraaf 2	Reisdocumenten	€ 257.459	€ 210.500	82%
Paragraaf 3	Rijbewijs	€ 92.911	€ 73.757	79%
Paragraaf 4	Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	€ 10.308	€ 6.101	59%
Paragraaf 7	Overige publiekszaken	€ 2.647	€ 1.980	75%
Paragraaf 9	Bijzondere wetten	€ 522.310	€ 269.162	52%
Paragraaf 20	Diversen	€ 40.586	€ 1.441	4%
Kostendekking Hoofdstuk 1		**€ 969.848**	**€ 611.848**	**63%**

Hoofdstuk 2 Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning		Lasten	Baten	Dekking
Paragraaf 3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	€ 375.314	€ 369.910	99%
Paragraaf 4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	€ 4.230	€ 5.817	138%
Paragraaf 7	Aanlegactiviteiten	€ 10.673	€ 18.495	173%
Paragraaf 8	Overige activiteiten	€ 976	€ 649	66%
Paragraaf 11	Overige tarieven	€ 10.412	€ 5.320	51%
Kostendekking Hoofdstuk 2		**€ 401.605**	**€ 400.191**	**100%**

Hoofdstuk 3 Europese dienstenrichtlijn		Lasten	Baten	Dekking
Paragraaf 1	Horeca	€ 27.344	€ 12.013	44%
Paragraaf 4	Organiseren evenementen of markten	€ 12.187	€ 5.868	48%
Kostendekking Hoofdstuk 3		**€ 39.531**	**€ 17.881**	**45%**

Recapitulatie Hoofdstuk 1,2 en 3	Lasten	Baten	Dekking
Kostendekkendheid Hoofdstuk 1	€ 969.848	€ 611.848	63%
Kostendekkendheid Hoofdstuk 2	€ 401.605	€ 400.191	100%
Kostendekkendheid Hoofdstuk 3	€ 39.531	€ 17.881	45%
Kostendekkendheid totale tarieventabel	**€ 1.410.984**	**€ 1.029.920**	**73%**

Begraafplaatsrechten
Deze rechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor door de gemeente verleende diensten in verband met de begraafplaats. Daarbij mogen de baten niet hoger zijn dan de kosten. De opbrengst mag maximaal 100% kostendekkend zijn.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen met betrekking tot de kostendekkendheid van de begraafplaatsrechten:

Bedragen * 1.000 Euro	
	2025
Kosten begraafplaats	269
Inkomsten begraafplaats excl. heffingen	
Netto kosten begraafplaats	**269**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	50
Overige toe te rekenen kosten	
Totale kosten	**318**
Opbrengsten heffingen	227
Dekking	**71%**

Rioolheffing
De rioolheffing wordt geheven van de gebruiker van een eigendom van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De uitgangspunten voor de heffing zijn het PSWR (Programma stedelijk water en riolering 2023-2024) en volledige kostendekking.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen met betrekking tot de kostendekkendheid van de rioolheffing:

Bedragen * 1.000 Euro	
	2025
Kosten riolering	1.710
Inkomsten riolering excl. heffingen	9
Netto kosten riolering	**1.702**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	159
BTW	288
Overige toe te rekenen kosten	0
Totale kosten	**2.149**
Opbrengsten heffingen	2.150
Dekking	**100%**

Afvalstoffenheffing
De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn afhankelijk van de kosten die voortkomen uit de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met HVC en de overige activiteiten, zoals beleidsontwikkeling en inningskosten, die geheel of gedeeltelijk zijn toe te wijzen aan de zorgplicht voor de inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Tevens wordt rekening gehouden met de doorwerking van het BTW-compensatiefonds. Er wordt uitgegaan van 100% kostendekkendheid.

Bedragen * 1.000 Euro

	2025
Kosten afvalinzameling	3.028
Inkomsten afvalinzameling excl. heffingen	150
Netto kosten afvalinzameling	**2.878**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	76
BTW	462
Overige toe te rekenen kosten	185
Totale kosten	**3.600**
Opbrengsten heffingen	3.600
Dekking	**100%**

Reinigingsrecht
Een bedrijf betaalt reinigingsrecht wanneer met huisvuil vergelijkbaar bedrijfsafval aan de straat wordt gezet of in (haven)containers wordt aangeboden. Vrijstelling van deze heffing wordt alleen verleend op verzoek en wanneer wordt aangetoond dat het bedrijf zelf zorgdraagt voor de afvoer van afval dan wel een overeenkomst heeft met een afvalinzamelaar.

Bedrijfsafval wordt niet opgehaald door HVC met uitzondering van het gebied in de gemeente waar het huisvuil in zakken wordt aangeboden. Wel is het bedrijfsafval beperkt tot het zogenaamde KWD (kantoor, winkel en detailhandel) afval wat in samenstelling en hoeveelheid overeenkomt met huishoudelijk afval.

Door HVC wordt bij het ophalen van het huisvuil gecontroleerd op het onjuist aanbieden van bedrijfsafval. Bij een overtreding wordt in overleg met de gemeente gehandhaafd.

Marktgelden
Voor het innemen van een standplaats om daarop zaken of voorwerpen te plaatsen, uit te stallen of te verkopen tijdens de weekmarkt, jaarmarkten, braderieën, themamarkten of andere evenementen worden onder de naam 'marktgelden' rechten geheven.

Haven- en liggelden
Onder de naam 'havengelden' worden rechten geheven voor het gebruik van de haven, door vaartuigen niet zijnde woonschepen. Onder de naam 'liggelden' worden rechten geheven voor het innemen van een ligplaats door woonschepen. Als uitgangspunt geldt dat de opbrengsten in 2025 met 2,3% stijgen als gevolg van inflatie.

Vermakelijkhedenretributie
Met deze retributie wordt een bijdrage gevraagd aan organisaties die vermaak bieden voor de voorzieningen die de gemeente treft voor de bezoekers van de vermakelijkheid. De gemeente ontvangt namelijk voor toeristen geen bijdrage via de Algemene uitkering. Voor overnachtende toeristen is een toeristenbelasting ingevoerd.

Forensenbelasting
Forensenbelasting wordt geheven van degene die voor zichzelf of voor zijn gezin meer dan 90 dagen per jaar een gemeubileerde woning beschikbaar houdt zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben. Onder gemeubileerde woningen vallen ook zomerhuisjes, chalets en caravans. Als uitgangspunt geldt dat de opbrengsten in 2025 met 2,3% stijgen als gevolg van inflatie.

Een aanduiding van de lokale lastendruk

Het Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) heeft de cijfers van de gemeentelijke belastingdruk voor 2024 bekendgemaakt. Tot de gemeentelijke woonlasten worden gerekend de bedragen die huishoudens betalen aan OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden met een huurwoning in Nederland bedragen € 457 en voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning € 994.

Onderstaande tabel laat zien wat de gemiddelde bruto woonlasten van de omringende gemeenten zijn. De gemeente met de hoogste gemiddelde lastendruk staat bovenaan.

Woonlasten per huishouden

Gemeente	Bruto Woonlasten één persoonshuishouden		Bruto Woonlasten meer persoonshuishouden	
	2024	2023	2024	2023
Opmeer	€ 1.178	€ 1.105	€ 1.300	€ 1.218
Stede Broec	€ 1.039	€ 990	€ 1.172	€ 1.122
Medemblik	€ 1.004	€ 967	€ 1.105	€ 1.067
Drechterland	€ 913	€ 884	€ 1.034	€ 1.004
Enkhuizen	€ 912	€ 889	€ 994	€ 975
Hoorn	€ 836	€ 813	€ 940	€ 914
Koggenland	€ 817	€ 785	€ 921	€ 886

Bron: Atlas Coelo - atlas van de lokale lasten, bijlage 3 woonlasten per gemeente

Conclusie
Uit deze cijfers blijkt dat de gemeente voor deze regio een gemiddelde lastendruk kent en net onder het gemiddelde zit.

Kwijtschelding

Als een belastingschuldige niet of over te weinig financiële middelen beschikt om de belastingaanslag te voldoen, kan onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingschuldige kwijtschelding worden verleend.

Systematiek kwijtscheldingsberekening

Voor beantwoording van de vraag of een belastingschuldige voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding in aanmerking komt, vindt een vermogens- en een inkomenstoets plaats. Met de vermogenstoets wordt bekeken of er op het moment van de aanvraag voldoende middelen (bezittingen) aanwezig zijn om de openstaande belastingschuld te betalen. Zijn deze middelen aanwezig, dan wordt geen kwijtschelding verleend. Ontbreken deze middelen of zijn deze onvoldoende, dan wordt met de inkomenstoets gekeken of er in de nabije toekomst alsnog betalingscapaciteit ontstaat waaruit de belastingschuld kan worden voldaan.

Samenwerking

De gemeente heeft voor de behandeling van kwijtscheldingsverzoeken een samenwerkingsverband gesloten met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). Indien iemand in aanmerking wil komen of denkt te komen voor kwijtschelding van gemeentelijke heffingen of waterschapsbelastingen, kan worden volstaan met het indienen van een kwijtscheldingsverzoek bij één van deze twee organisaties. De organisatie waar het verzoek wordt ingediend, zorgt ervoor dat het verzoek tevens bij de andere organisatie wordt behandeld.

Wat kan worden kwijtgescholden?

De gemeenteraad heeft bepaald dat voor de belastingen waar vrijwel ieder huishouden mee in aanraking komt, kwijtschelding mogelijk is. Dat zijn de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing.
Dit is vastgelegd in de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen Enkhuizen 2025. Daarnaast is besloten dat ook voor de grafrechten kwijtschelding mogelijk is. Hieraan verwante kosten, zoals aanmanings- en dwangbevelkosten, worden niet kwijtgescholden. Op het moment dat iemand in aanmerking komt voor volledige kwijtschelding, worden deze kosten niet in rekening gebracht.

Raming hoogte kwijtschelding

In 2025 wordt rekening gehouden met € 143.000 aan kwijtschelding voor OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en grafrechten.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn er nodig om alle risico's op te kunnen vangen). Beide komen in deze paragraaf aan de orde.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. De volgende onderdelen maken deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit:

- de onbenutte belastingcapaciteit
- onvoorzien
- vrij aanwendbare reserves
- stille reserves

*Bedragen * € 1.000*

Berekening weerstandscapaciteit				
Onbenutte belastingcapaciteit	€	0		
Onvoorzien	€	27		
Totaal structureel	€	27		
Vrij aanwendbare reserves	€	5.557		
Stille reserves		p.m.		
Totaal incidenteel	€	5.557		
Totale weerstandscapaciteit			**€**	**5.584**

Onbenutte belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller deze in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of dat er ruimte is voor nieuw beleid. Wanneer het berekende gemiddelde OZB-tarief voor de gemeente lager is dan het percentage voor toelating tot artikel 12 is er in principe sprake van een onbenutte belastingcapaciteit. In de onderstaande tabel is bij benadering de onbenutte belastingcapaciteit aangegeven. Er is voor gekozen het verschil in percentage te vermenigvuldigen met de geschatte WOZ-waarde van woningen + de WOZ-waarde van niet-woningen.

OZB-percentage van de Woz-waarde voor toelating art.12	0,1595%
Werkelijk gewogen OZB-percentage van de Woz-waarde gemeente	0,1681%
Verschil	-0,0086%
Onbenutte belastingcapaciteit (in euro's)	-/- 318.202

Post onvoorzien
Jaarlijks wordt een bedrag van € 27.000 voor onvoorziene uitgaven opgenomen.

Vrij aanwendbare reserves
Alleen de algemene reserves worden gekwalificeerd als vrij aanwendbaar en worden meegenomen in de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit. Eerder werden ook de bestemmingsreserves waarvan de raad de bestemming vrijelijk kan wijzigen meegerekend. Volgens het toezichtkader van de provincie is dat niet meer toegestaan omdat de raad aan deze reserves een bestemming heeft gegeven. Hierdoor zijn deze reserves in de ogen van de toezichthouder niet vrij besteedbaar.

De stand van de algemene reserves per 31-12-2025 is € 5.557.000.

Stille reserves
Stille reserves hebben te maken met activa die te laag of tegen nul euro zijn gewaardeerd. De stille reserves maken alleen deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit als de betrokken activa op korte termijn (binnen 1 jaar) verkoopbaar zijn, verkoop van de stille reserves niet leidt tot een gat in de gemeentebegroting en verkoop de taakuitoefening van de gemeente niet aantast. De stille reserves waarderen wij praktisch gezien op € 0.

Risicomanagement

Aanleiding en achtergrond
De risico's voor de gemeente Enkhuizen zijn in kaart gebracht. Door inzicht in de risico's is de gemeente in staat om op verantwoorde wijze besluiten te nemen zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige ontwikkelingen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente.

Niet alle risico's laten zich financieel vertalen. Er zijn diverse risico's die geen directe financiële gevolgen hebben, bijvoorbeeld imagoschade. In deze paragraaf ligt de nadruk op de financiële risico's omdat aan de hand daarvan het weerstandsvermogen wordt bepaald.

Risico´s
Volgens de toelichting op artikel 11 BBV zijn risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen de risico's die niet anderszins te ondervangen zijn. Reguliere risico's, risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn, maken geen deel uit van de risico's in de paragraaf weerstandsvermogen. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten of voorzieningen gevormd.

De risico's worden tweemaal per jaar geïnventariseerd met alle verantwoordelijke afdelingshoofden, teamleiders en specialisten. In de gemeentelijke begroting van 2025 zijn 18 risico's opgenomen. De bedrijfsvoeringsrisico's zijn risico's voor de SED organisatie.

Om een risico te kunnen analyseren en beoordelen bepalen we de kans op het risico (percentage waarschijnlijkheid) en de gevolgen van het risico (impact) voor de organisatie.

De kansberekening wordt onderverdeeld in vijf niveaus. Deze kunnen als volgt worden uitgelegd:

Klasse	Kans	Percentage
1	< of 1x per 10 jaar	10%
2	1x per 5-10 jaar	30%
3	1x per 2-5 jaar	50%
4	1x per 1-2 jaar	70%
5	1x per jaar of >	90%

De klassen van impact zijn als volgt:

Klasse impact		
5	=	> € 500.000
4	=	> € 100.000 < € 500.000
3	=	> € 50.000 < € 100.000
2	=	> € 25.000 < € 50.000
1	=	< € 25.000
0	=	Geen geldgevolgen

Door de kans en impact in klassen te verdelen wordt aan beide een score toebedeeld. Op basis van deze scores wordt een statistische berekening gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit. In de beleidsnota is bepaald dat alleen de risico's met een score van 15 of hoger (score =kans*impact) worden gepresenteerd. Risico's met een score lager dan 15 zijn onderaan in de tabel opgenomen onder 'overige risico's'.

De onderstaande tabel bevat een overzicht van de risico's die na toepassing van de beheersmaatregelen een financieel risico laten zien en waarvoor geen voorziening of reserve voor is opgenomen. Alleen risico's met een score van 15 of hoger worden apart genoemd in de tabel om focus te houden op de risico's die substantieel van aard zijn.

Onderwerp	Volledige beschrijving risico	Genomen beheersmaatregel(en)	Bedrag impact	Kans op optreden	Im-pact	Bedrag × kans
Aansprakelijkheid	Aansprakelijkheid openbare buitenruimte door incidenten in de buitenruimte (bijvoorbeeld loszittende tegels, loshangende takken, onjuiste bebording, slechte staat van onderhoud, etc.), waardoor een beroep wordt gedaan op het eigen risico. Daarnaast is er sprake van verschillende ziekten en plagen in het openbaar groen welke niet begroot is.	Er zijn vastgestelde beheerplannen voor Wegen, Groen, Riolering, Kunstwerken, Water, Beschoeiing en de speelvoorzieningen. Voor plaagdierbestrijding wordt gewerkt om hier ook een beleid voor te maken.	€ 120.000	4	4	€ 84.000
Onrechtmatigheid	Financieel risico, omdat de gemeenten financieel garant staan voor de GR SED.	Opnemen in de paragraaf verbonden partijen in de begroting en de jaarrekening van de gemeenten. Gedurende het jaar rapporteren door middel van kwartaalrapportages en bespreken in AB	€ 150.000	4	4	€ 105.000
Uitblijven verkoop objecten	Extra onderhoudskosten door het niet (tijdig) realiseren van de verkoop/ontwikkeling van diverse objecten. Bij het opstellen van de meerjaren onderhoudsplannen is de verkoop van diverse objecten meegenomen als besparing.	Er zijn diverse panden in ontwikkeling gezet via makelaars en gesprekken gestart met sommige zittende gebruikers/huurders om interesse tot aankoop te inventariseren.	€ 100.000	4	4	€ 70.000
WMO	Overschrijding op de open einde regeling Wmo door een stijging van het aantal Wmo-meldingen.	Goede monitoring op de budgetten en het aantal aanvragen.	€ 174.700	4	4	€ 122.290
Jeugdzorg	Overschrijding op de open einde regeling Jeugdzorg door omstandigheden waar Gemeente geen invloed op heeft, waaronder ernst en aard problematiek, jeugdbescherming- en jeugdreclasseringsmaatregelen	Goede monitoring op data middels kwartaalrapportages	€ 308.400	4	4	€ 215.880
					Overige risico's	€ 1.387.496
					SED risico doorbelasting	€ 386.190
					Totaal benodigde weerstandscapaciteit	€ 2.370.856

De bedrijfsvoering risico's, opgenomen onder de SED organisatie, zijn financieel door de verdeelsleutel (begroting 2025) bepaald en opgenomen onder het weerstandsvermogen van de gemeente Enkhuizen voor € 386.190. Voor de SED organisatie is het volgende risico opgenomen : Datalekken en Cybercrime

Project Recreatieoord Enkhuizer Zand
In het project Recreatieoord Enkhuizer Zand (hierna: REZ) zijn de gemeente en EuroParcs Enkhuizer Strand B.V., de rechtsopvolger van OREZ, met elkaar in overleg gegaan over eerder gemaakte afspraken. Dit heeft geleid tot een Akkoord op Hoofdlijnen welke is uitgewerkt naar een Vaststellingsovereenkomst (2024). Zoals bekend is het project in uitvoering en heeft de gemeente een DAEB vastgesteld t.b.v. de publieke voorziening voor het zwembad en subsidie voor de verduurzaming van het zwembad. Bij een project van deze grootschaligheid en complexiteit horen risico's. Het gros van de risico's zijn afgedekt middels de anterieure overeenkomst, allonges en het hoofdlijnenakkoord (2022) en de vaststellingsovereenkomst. Desalniettemin zullen bij dit type projecten (in grote en complexiteit) niet alle denkbare risico's zijn (volledig) afgedekt. Daarom is het project opgenomen in de risicoparagraaf, echter het kwantificeren van de mogelijke risico's in geld niet alleen is lastig maar ook altijd onvolledig.

De beschikbare weerstandscapaciteit is € 5.584.000 en de benodigde weerstandscapaciteit is € 2.133.770 (= 90% * € 2.370.856). Het ratio weerstandsvermogen is 2,6.

Om het weerstandsvermogen te beoordelen heeft het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR) in samenwerking met de universiteit Twente een normtabel ontwikkeld. Ons weerstandsvermogen krijgt als waardering 'uitstekend'.

Waardering	Ratio	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

Kengetallen

Om de financiële positie van de gemeente inzichtelijker te maken, schrijft het Rijk een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen voor. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente.

De opgenomen kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel financiële ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven inzicht in de financiële wend- en weerbaarheid. De kengetallen moeten daarbij in samenhang en in onderlinge verhouding beoordeeld worden.

Onderstaande tabel geeft de berekende kengetallen van Enkhuizen weer.

Begroting jaar 2025 Verloop van de kengetallen

Kengetallen:	**Rekening 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**
netto schuldquote	46%	78%	75%	91%	99%	104%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	38%	69%	67%	82%	90%	96%
solvabiliteitsratio	20%	17%	14%	13%	12%	12%
structurele exploitatieruimte	2%	-1%	-1%	-5%	-6%	-6%
grondexploitatie	6%	1%	7%	0%	0%	0%
belastingcapaciteit	103%	107%	103%	103%	103%	103%

Het ministerie van BZK heeft onderstaande signaleringswaarden opgesteld.
Hierbij is A goed, B gemiddeld en C vereist aandacht.

Specificering kengetal naar categorie	**Cat. C**	**Cat. B**	**Cat. A**
1. Netto schuldquote:			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	> 130 %	90 - 130 %	< 90%
b. met correctie doorgeleende gelden	> 130 %	90 - 130 %	< 90%
2. Solvabiliteitsratio	< 20%	20 - 50 %	> 50%
3. Grondexploitatie	> 35%	20 - 35 %	< 20%
4. Structurele exploitatieruimte	< 0 %	0	> 0%
5. Belastingcapaciteit	> 105 %	95 - 105 %	< 95 %

Netto schuldquote
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Het zegt het meest over de financiële vermogenspositie van de gemeente. De netto schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op haar tellen moet passen. Het kengetal wordt berekend door het totaal van de geleende gelden weer te geven als percentage van de totale baten. Hoe lager het percentage des te gunstiger en minder risicovol.

Toelichting percentages
De netto schuldquote van een gemeente ligt meestal tussen de 0% en 90% (bron: ministerie van BZK). Bij een hogere netto schuldquote is de gemeenteschuld relatief hoog. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, bevindt de gemeente zich in de gevarenzone. De genoemde percentages zijn grove vuistregels. Enkhuizen heeft in 2025 een netto schuldquote van 75%. In de komende jaren loopt de schuldquote verder op. Enkhuizen zal voor de investeringen die voor de komende jaren gepland staan moeten lenen. In de praktijk wordt de begrote stijging van dit kengetal afgezwakt doordat de investeringen en uitgaven meer tijd kosten dan vooraf ingeschat.

Netto schuldquote: gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager dit percentage, hoe beter.

Toelichting percentages
De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen bedraagt in 2025 67%. Ten opzichte van de netto schuldquote is de afwijking van 9% voor de komende vrijwel jaren constant. Dit komt omdat er nauwelijks leningen aan derden worden verstrekt of afgelost.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. Hoe hoger dit percentage is, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer.

Toelichting percentages
Het gemiddelde voor alle gemeenten is circa 30% (bron: ministerie van BZK). Volgens het ministerie van BZK wordt een solvabiliteitsratio tussen de 20% en 50% als gemiddeld beschouwd. Enkhuizen heeft in 2025 een solvabiliteitsratio van 14% en is daarmee lager als gemiddeld. Het versterken van het eigen vermogen tot een gemiddeld niveau staat op gespannen niveau met het willen besteden van middelen aan activiteiten die de burger van ons verwacht.

Kengetal grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten en is een indicatie van het risico. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 35% of hoger wordt als zeer risicovol beschouwd (bron: ministerie van BZK). Hoe lager het percentage des te geringer het risico.

Toelichting percentages
De gronden van Gommerwijk West-West zijn ingebracht in de betreffende grondexploitatie en daarmee opgenomen op de balans onder de voorraden. Het percentage van de voorraden uitgedrukt in het totaal van de begrotingsbaten komt uit op 7% en is daarmee te kwalificeren als goed.

Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt een onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Wanneer het percentage negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

Toelichting percentages
De structurele exploitatieruimte komt in 2025 uit op 1% negatief. Dit betekent dat de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten. Ook in de jaren daarna is de structurele exploitatieruimte negatief. Voornamelijk door een dalende uitkering uit het gemeentefonds. Om tot een sluitende begroting te komen zijn keuzes nodig.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens
De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen om bijvoorbeeld opgetreden risico's op te vangen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten vallen de OZB, de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Een belastingcapaciteit van 100% is gelijk aan het landelijk gemiddelde. Een lage belastingcapaciteit houdt in dat de gemeente nog ruimte heeft om structurele baten te genereren.

Toelichting percentages
De tarieven voor OZB en rioolheffing zijn lager als het landelijk gemiddelde. Daartegenover zijn de tarieven voor afvalstoffenheffing hoger als het landelijk gemiddelde. Per saldo zijn de gemeentelijke tarieven iets hoger als het landelijk gemiddelde. Daardoor zijn de mogelijkheden om extra baten te genereren door de belastingen te verhogen beperkter dan gemiddeld.

Samenhang kengetallen

De schuldquote en de solvabiliteitsratio bepalen voor een belangrijk deel de financiële positie van onze gemeente. Enkhuizen zal voor de investeringen die voor de komende jaren gepland staan moeten lenen. Dit heeft zijn weerslag op de solvabiliteit en laat zien in hoeverre het gemeentelijk bezit met leningen is gefinancierd.

De structurele exploitatie is in 2025 1% negatief en loopt in de jaren daarna verder op tot 6% negatief. Dit is ondermeer het gevolg van de nieuwe financieringssystematiek van het Rijk, waardoor we minder geld krijgen uit het gemeentefonds. Gelijktijdig met het aanbieden van deze begroting wordt een voorstel aan de raad voorgelegd om in ieder geval in 2025 tot een sluitende begroting te komen. Voor de jaren na 2025 zal een aanvullende ombuigingsoperatie nodig zijn. We zullen uw raad daarin vanaf de aanvang meenemen, zoals we dat ook hebben gedaan bij de ombuigingen in 2020.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding
De gemeente heeft het eigendom en het beheer van de openbare ruimte. De openbare ruimte is voor een ieder toegankelijk en speelt een belangrijke rol in het publieke leven. In de openbare ruimte zijn voorzieningen aanwezig zoals verhardingen, groen en civiele kunstwerken. Deze voorzieningen worden kapitaalgoederen genoemd. De kapitaalgoederen hebben een grote invloed op de leefbaarheid en belevingskwaliteit van de openbare ruimte. Ze zijn van groot belang voor de verschillende gebruikers: inwoners, ondernemers en bezoekers. Het in stand houden van de kapitaalgoederen is één van de kerntaken van de gemeente.

Deze paragraaf gaat over het in stand houden van de bestaande Kapitaalgoederen door het uitvoeren van (klein en groot) onderhoud.

Beleidsuitgangspunten

In oktober 2009 heeft de raad besloten dat de kapitaalgoederen worden beheerd op minimaal verantwoord niveau. Op 5 april 2016 heeft de gemeenteraad het beheerplan Kapitaalgoederen (2016-2025) vastgesteld. Dit plan is de basis voor het onderhoud in de openbare ruimte op strategisch en tactisch niveau. Voor het beheer van de openbare ruimte heeft de gemeenteraad voor het beheer van de kapitaalgoederen (excl. riolering en gebouwen) beeldkwaliteit B en de norm veilig vastgesteld. Met uitzondering van het onderhoud van het openbaar groen in het Snouck van Loosenpark. Daar heeft de gemeenteraad beeldkwaliteit op A vastgesteld.

Het groot onderhoud aan de kapitaalgoederen in de gemeente Enkhuizen vindt jaarlijks plaats op basis van nut en noodzaak. Veiligheid en functionaliteit zijn daarbij belangrijke aspecten. Voor het onderhoud van rioleringen vormt het PSWR (Programma Stedelijk Water en Riolering 2023-2024) de basis waarbij de onderhoudsmaatregelen meerjarig inzichtelijk zijn.

De prijzen van bouwstoffen zijn de afgelopen jaren explosief gestegen. De kosten voor de fabricatie van bouwstoffen hebben een relatie met de olie en gasprijzen. Hiermee is de indexatie van de begroting niet voldoende toereikend om de indexatie conform de CBS voor de grond- weg- en waterbouw (12% gemiddeld per jaar) te dekken. Hierbij bestaat de kans dat werken niet kunnen worden uitgevoerd omdat de huidige middelen niet toereikend zijn.

Stand van zaken kapitaalgoederen

Wegen
Iedere twee jaar vindt er een weg inspectie plaats. De uitkomsten van de inspectie van 2023 worden verwerkt in een onderhoudsplanning voor de vijf opvolgende jaren. De planning voor 2025 zal in Q4 van 2024 bekend zijn en wordt de voorbereiding gestart. Binnen het wegenareaal zijn er achterstanden in het onderhoud. Deze worden de komende 4 jaar weggewerkt.

Riolering
Programma Stedelijk Water en Riolering (PSWR)
Er is sprake van achterstallig onderhoud met betrekking op de rioleringszorg en een goed beeld van de daadwerkelijke staat van het stelsel. Bij het vaststellen van het PSWR is gerekend op basis van de technische levensduur van het rioolstelsel. Maar in de praktijk kan dit zich anders voordoen en bestaat de kans dat de riolering langer stand houdt. Naast de noodzakelijke vervangingen en verbetermaatregelen wordt er gestuurd op beleid en risicobeperking. Vanwege de achterstand is er gekozen om het PSWR voor een kortere periode vast te stellen dan gebruikelijk is. De looptijd van het huidige PSWR wordt gebruikt om een inhaalslag te maken om een duidelijk investeringsplan te formuleren voor het nieuwe PSWR dat medio Q3 2024 vastgesteld moet worden.

Watergangen en beschoeiingen
Het areaal oeververdedigingen/beschoeiingen is op orde. De komende jaren wordt aandacht besteed aan het vervangen van objecten die de voorgaande jaren op basis van een zekere restlevensduur nog niet zijn vervangen.

Met de overdracht van het stedelijk water van de gemeente aan HHNK is het onderhoud van het stedelijk water (met name baggeren) nu bij het HHNK. Voor de resterende watergangen die nog in onderhoud zijn bij de gemeente, is het beheer op orde en wordt gewerkt aan het opstellen van een meerjarig baggerplan (cyclustijd 7 jaren).

Groen
Het beheer is op orde en voldoet aan het gevraagde onderhoudsniveau B.
De komende jaren wordt meer aandacht besteed aan het verhogen van de biodiversiteit. Dit is met name zichtbaar door een gewijzigd maaibeleid in een aantal grotere groengebieden. Ook het effect van de bezuinigingen is zichtbaar door de omvormingen van gazons naar ruw gras in de woonwijken en op de bedrijventerreinen. Daarnaast zullen beplantingsvakken minder snel vervangen of omgevormd worden waardoor de soms zeer gewenste opwaardering achterwege blijft.

In het kader van de klimaatambities zal meer aandacht geschonken moeten worden aan het vergroenen van de buitenruimte.
Binnen het budget van de onderhoudsbegroting worden dit jaar extra bomen geplant in de binnenstad. Er wordt onderzocht waar bomen kunnen uitgroeien tot grote volwassen bomen die toekomstbestendig zijn. Bomen zijn met name geplant rond en in het Wilhelminaplantsoen.

Voor het vergroten van de biodiversiteit zijn stroken ingezaaid in bermen en de grotere groenstructuren zoals bijvoorbeeld in de buurtbos, Weeshuispolder en de Vest. Kansrijke gebieden worden ingezaaid met bloemrijkmengsel bijvoorbeeld de bolwerken noordzijde Kadijken.

Spelen
In het kader van de zorgplicht wordt gelijktijdig met het reguliere onderhoud de veiligheidsinspectie uitgevoerd. De basis voor onderhoud is vastgesteld in de Beleidsnota Speelruimte en het beheerplan Kapitaalgoederen. Als gevolg van indexaties en prijsstijgingen materieel en loonkosten ontstaat er een budget te kort en worden kleine vervangingen niet uitgevoerd waardoor een verarming van de speelwaarde kan optreden.

De technische kwaliteit en daarmee de veiligheid van de speelvoorzieningen is op orde. Echter de functionaliteit en de speelwaarde laat op sommige locaties te wensen over.

Bruggen
Het areaal gemeentelijke bruggen, (134 objecten, inclusief waarvan de 4 beweegbare bruggen) is op orde. De bruggen voldoen aan eisen van veiligheid en functionaliteit.
Het planmatig onderhoud wordt gebaseerd op inspecties en maatregelen die daar uit voortvloeien.

Openbare verlichting
Het areaal is voor een groot deel op orde en bestaat momenteel uit 4196 verlichtingsobjecten. Verouderde verlichtingsobjecten of onderdelen zijn in beeld en worden jaarlijks projectmatig en wijkgericht vervangen. Deze vervangingsmethode zorgt voor een tijdelijke afname van de verouderde verlichtingsobjecten of onderdelen, maar zal het niet helemaal wegnemen, omdat er jaarlijks te vervangen objecten bij komen. Circa vier en zeventig procent van de verlichtingsobjecten zijn voorzien van led lichtbronnen. Om het veilig werken aan de elektrische installaties te waarborgen en de openbare verlichting te laten functioneren, worden voedingskasten en kabels planmatig vervangen. De vervangingen en onderhoud wordt in 2025 voortgezet.

Verkeerskundig meubilair
Het verkeerskundig meubilair bestaat uit verkeersborden en dragers, markeringen en overige zaken als kom borden en schrikhekken.
Jaarlijks wordt een deel van het areaal geïnspecteerd en gecontroleerd op juridische status (staan de juiste borden op de juiste plaats).
Met deze aanpak worden alle verouderde borden en bijbehorende dragers vervangen. De vervangingen worden in 2025 voortgezet.

Gebouwen
Het gemeentelijk vastgoed voldoet aan de daaraan gestelde kwaliteitseisen: conditieniveau 3 (redelijk). We onderhouden en verduurzamen het gemeentelijk vastgoed. Het groot onderhoud gebouwen wordt uitgevoerd volgens het vastgestelde MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP). We starten met het onderzoek naar het verduurzamen van het gemeentelijke vastgoed. We werken effectief en transparant en maken werk met werk als het gaat om toegankelijkheid en duurzaamheid.

Begraafplaatsen
Het technisch beheer van de gemeentelijke begraafplaats is op orde en er zijn geen achterstanden.

Financiële consequenties
Voor de financiële dekking van de kosten voor groot onderhoud is een reserve onderhoud kapitaalgoederen en een voorziening MeerJarenOnderhoudsPlan vastgoed ingericht. Hiermee worden fluctuaties in het groot onderhoud aan de openbare ruimte en gebouwen opgevangen.

Het MeerJarenOnderhoudsPlan voor gebouwen is in 2021 herzien en gewijzigd van een bestemmingsreserve in een voorziening (Raadsbesluit 9 maart 2021).

Het Beheerplan kapitaalgoederen voor de openbare ruimte wordt op dit moment herzien. Bij de herziening worden de financiële consequenties inzichtelijk waarbij de reserve conform de BBV wordt omgezet naar een voorziening.

Onderstaande tabel laat zien welke middelen in 2025 gereserveerd zijn voor het klein- en groot onderhoud van de genoemde kapitaalgoederen.

Onderdeel	**Omschrijving**	**Begroting 2025**
Openbare verlichting	Dagelijks onderhoud	106
Speelterreinen	Dagelijks onderhoud	43
Begraafplaatsen	Dagelijks onderhoud	88
Riolering	Dagelijks onderhoud	350
Waterwegen	Dagelijks onderhoud	32
Openbaar groen	Dagelijks onderhoud	972
Wegen	Dagelijks onderhoud	924
Bruggen	Dagelijks onderhoud	95
<u>Voorziening</u>		
Gebouwen	Dagelijks onderhoud	324
	Storting voorziening groot onderhoud	471
	Aanwending voorziening groot onderhoud	843
<u>Reserve</u>		
Waterwegen	Aanwending reserve groot onderhoud	0
Openbaar groen	Aanwending reserve groot onderhoud	59
Wegen	Aanwending reserve groot onderhoud	1.001
Bruggen	Aanwending reserve groot onderhoud	180
Reserve onderhoud kapitaalgoederen	Storting reserve	0
Reserve onderhoud kapitaalgoederen	Totaal aanwending reserve	1.245

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeheer van de gemeente. Het geeft ook inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Het wettelijk kader ligt besloten in:

- de Gemeentewet,
- de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet fido) en de bijbehorende ministeriële regelingen en
- de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof).

In de Gemeentewet staat dat de provincies het financieel toezicht op gemeenten uitvoeren. De taken van de toezichthouder op dit terrein vloeien voort uit de Wet fido.

Het beleidskader binnen de gemeente is:

- het Treasurystatuut 2017 en
- het Leningen- en borgstellingenbeleid.

Financieringsfunctie

De financieringsfunctie zorgt ervoor dat voldoende geld beschikbaar is, zodat aan alle financiële verplichtingen kan worden voldaan. Hiervoor worden kortlopende en langlopende leningen aangetrokken. Onder de financieringsfunctie valt ook het verstrekken van leningen en garanties en het beheersen van financiële risico's.

De Wet fido schrijft de decentrale overheden een aantal zaken voor op het gebied van financiering. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De belangrijkste verplichtingen die uit deze wet voortvloeien zijn:

- het opstellen van een financieringsstatuut,
- het opnemen van een financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening,
- het voldoen aan de kasgeldlimiet en
- het voldoen aan de renterisiconorm.

Financieringsbeleid

Het aantrekken van geldleningen gebeurt volgens de kaders van het Treasurystatuut 2017.

De financieringsportefeuille bestaat uit:

- opgenomen langlopende leningen en
- in beheer gekregen waarborgsommen

Het beleid van de gemeente is erop gericht om de financieringsbehoefte af te dekken met kortlopende schulden, omdat de rente op de kortlopende schulden in het algemeen lager is dan de rente op langlopende middelen. Hierbij is de gemeente gehouden aan de kasgeldlimiet. Die bepaalt dat de gemiddelde vlottende schuld over drie maanden niet boven de 8,5% van het begrotingstotaal mag uitkomen.
Overtollige middelen worden belegd bij de schatkist.

Opgenomen langlopende leningen en waarborgsommen
Het onderstaande overzicht is een raming van het verloop van de vaste financiering. Naar verwachting wordt voor een bedrag van € 10 miljoen aan langlopende financiering aangetrokken.

bedragen X € 1.000

Stand langlopende leningen per 1 januari 2025	53.125
Stand Waarborgsommen per 1 januari 2025	24
Nieuwe leningen	10.000
Reguliere aflossingen	4.755
Verwachte stand 31 december 2025	58.394

Uitgezette leningen
De gemeente verstrekt langlopende leningen aan lokale– en regionale instellingen en verenigingen. De basis voor verstrekking is het Leningen- en borgstellingenbeleid.

Het onderstaande overzicht is een raming van het verloop van de langlopende uitgezette leningen.

bedragen X € 1.000

Stand uitgezette leningen per 1 januari 2025	5.972
Vermeerderingen	45
Reguliere aflossingen	1
Extra of vervroegde aflossingen	
Verwachte stand 31 december 2024	6.016

Risicobeheer
De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van de financieringsfunctie zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's. Hieronder staat hoe deze risico's worden beheerst:

Koersrisico
De gemeente neemt deel in het aandelenvermogen van de BNG Bank, Alliander en HVC Groep.
Het risico op waardeverlies van deze aandelen is zeer beperkt.

Renterisico
Het renterisicobeheer is het beheersen van de risico's die gepaard gaan met een in de toekomst hoger dan gewenst niveau van de rentelasten van het vreemd vermogen of lagere rentebaten. Ter beperking van het renterisico heeft de wetgever de kasgeldlimiet en de renterisiconorm ingesteld.

Renterisiconorm

De norm voor het renterisico stelt een grens aan financiering op lange termijn (looptijd van één jaar of langer). Het voorkomt dat de gemeente gelijktijdig teveel leningen gaat herfinancieren. Het doel is om overmatige renterisico's op de vaste schuld te vermijden. De norm wordt berekend door het begrotingstotaal te vermenigvuldigen met een door het Rijk vastgesteld percentage van 20%.

bedragen X € 1.000

	Omschrijving	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
	Renterisico				
1.	Renteherzieningen	-	-	-	-
2.	Te betalen aflossingen	4.755	5.635	5.937	6.119
3.	renterisico (1+2)	4.755	5.635	5.937	6.119
	Renterisiconorm				
4a.	Omvang begroting 1 januari	73.950	73.863	75.489	77.471
4b.	Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
4.	Renterisiconorm (4a x 4b)	14.790	14.773	15.098	15.494
	Toets renterisiconorm				
	Renterisico op vaste schuld (3)	4.755	5.635	5.937	6.119
	Renterisiconorm (4)	14.790	14.773	15.098	15.494
	Ruimte (3-4)	-10.035	-9.138	-9.161	-9.375

(4 > 3) Ruimte onder renterisiconorm

(3 > 4) Overschrijding renterisiconorm

De bedragen aan langlopende leningen waar de gemeente de komende jaren een renterisico over loopt, blijven de komende periode binnen de norm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is door het Rijk ingevoerd om risico's te beperken bij het aantrekken van geld. De limiet bepaalt in hoeverre we tekorten op de bank mogen aanvullen met kortlopend geld. De limiet is 8,5% van het begrotingstotaal (totaal lasten).

	Omschrijving	
1.	**Toegestane kasgeldlimiet**	
	Omvang begroting (lasten) per 1 januari 2025	73.950
	Percentage kasgeldlimiet	8,50%
	Omvang kasgeldlimiet	6.286
2.	**Omvang vlottende schuld (gemiddeld 2025)**	
	Opgenomen gelden < 1 jaar	2.452
	Schuld in rekening courant	250
	Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0
	Overige geldleningen (geen vaste schuld)	0
		2.702
3.	**Vlottende middelen (gemiddeld 2025)**	
	Contante gelden in kas	1
	Tegoeden in rekening courant	149
	Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0
		150
4.	**Toets kasgeldlimiet**	
	Toegestane kasgeldlimiet	6.286
5.	**Totaal netto vlottende schuld (2-3)**	2.552
	Ruimte (4-5)	3.734

Bij het financieringsbeleid wordt rekening gehouden met deze limiet.

Kredietrisico
Kredietrisico's bestaan uit het risico dat uitgeleend geld niet wordt terug ontvangen. De gemeente verstrekt in beginsel geen leningen uit hoofde van de publieke taak en anders worden zoveel mogelijk zekerheden opgenomen.
Door invoering van het schatkistbankieren kunnen overtollige middelen alleen nog worden aangehouden in de schatkist van het Rijk.
Op openstaande debiteuren wordt een actieve debiteurenbewaking toegepast.

Schatkistbankieren
De gemeente moet overtollige middelen aanhouden bij het ministerie van Financiën.

Rentetoerekening

Rentekosten moeten aan de taakvelden worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Dit geeft inzicht in de kosten per taakveld en de toerekening gebeurt op een gelijke wijze. Het gehanteerde renteomslagpercentage bedraagt 1,03%

In onderstaand schema staat hoe de rentetoerekening plaatsvindt.

bedragen X € 1.000

De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.128		
De externe rentebaten (idem)	116	-/-	
Saldo rentelasten en rentebaten			1.012
De rente die aan faciliterende grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden toegerekend	104	-/-	
De rente voorfinanciering overdracht van het zwembad	131	-/-	
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	255	-/-	
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	11	+/+	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			-479
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			533
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			533 -/-
Renteresultaat op het taakveld Treasury			0

Bedrijfsvoering

In deze paragraaf komen de beleidsvoornemens op het gebied van bedrijfsvoering aan de orde. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren. Het gaat hierbij om de bedrijfsprocessen van de drie gemeenten die zijn ondergebracht bij de SED organisatie. In de begroting 2025 van de SED organisatie is uitgebreid ingegaan op wat we in 2025 willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en hoeveel dat kost. In deze paragraaf staan de belangrijkste ontwikkelingen en focus voor het jaar 2025.

Hiermee zal uiteindelijk de dienstverlening verbeteren, zullen we medewerkers kunnen binden, boeien en aantrekken en werken we bevlogen en rechtmatig.

In deze paragraaf gaat het over de inrichting van de bedrijfsvoering. Inspanningen voor de verbetering van onze dienstverlening aan inwoners en bedrijven zijn beschreven in programma Bestuur en Dienstverlening.

Digitalisering als katalysator
We erkennen de groeiende rol van digitalisering in onze hedendaagse samenleving. Wij streven ernaar digitalisering te omarmen als een stimulans voor groei en innovatie binnen onze organisatie. Dit betekent investeren in geavanceerde technologieën, het verbeteren van data-analyse en het optimaliseren van onze processen om efficiënter en klantgerichter te opereren. In situaties van arbeidskrapte, zoals een tekort aan gekwalificeerd personeel of een stijgende vraag naar bepaalde diensten, kan digitalisering dienen als een katalysator voor oplossingen. Voor ondernemers en inwoners van onze 3 gemeenten streven wij naar een verhoogde digitale toegankelijkheid in 2025. Wij zetten onder andere in op het digitaal ontvangen van belastingaanslagen, online betalen van leges en vergunningen, synchronisatie van de WOZ-administratie, modernisering van taxatieverslagen, het gebruik van robots om administratieve processen te vereenvoudigen en te versnellen, en het vergroten van de digitale toegankelijkheid van informatiebronnen zodat deze voor iedereen bereikbaar zijn.

Mens in ontwikkeling
Met een terugtrekkende rijksoverheid die steeds meer verantwoordelijkheden bij gemeenten en lokale overheden legt, ondergaat het landschap van openbare dienstverlening en ambtenarij aanzienlijke veranderingen. In deze context is 'Mens in ontwikkeling' een strategische benadering om ervoor te zorgen dat medewerkers van de SED-organisatie goed zijn voorbereid op de nieuwe uitdagingen en verantwoordelijkheden.
Om medewerkers aan ons te blijven binden, stellen we een visie op over leren en ontwikkelen zodat we invulling gaan geven aan een 'leven lang leren' waarbij we samenwerken met regiopartners waaronder de Westfriesland Academy.

Vitaliteit, arbeidsomstandigheden en duurzame inzetbaarheid moeten er voor zorgen dat we kunnen blijven inspelen op de behoeften van onze medewerkers.

De SED organisatie is aangesloten bij de cao gemeenten. De cao gemeenten is op 13 februari 2024 gepubliceerd en loopt tot 31 maart 2025. Omdat ten tijde van het opstellen van de begroting 2025 de cao 2025 niet bekend is, is voor de loonontwikkeling uitgegaan van de

loonindexering op basis van de regionale richtlijn voor gemeenschappelijke regelingen Noord-Holland Noord. Zodra de cao voor de rest van 2025 is verwerken we de effecten in de overige P&C-producten.

Inspelen op de veranderende opgave
Het vermogen om in te spelen op veranderende opgaven is van groot belang in een dynamische en complexe wereld. Het stelt ons in staat om veerkrachtig te blijven en om ons aan te passen aan nieuwe uitdagingen en kansen. Dit vraagt om proactieve planning, communicatie en (persoonlijk) leiderschap om ervoor te zorgen dat we als organisatie wendbaar blijven en onze doelen blijven nastreven, zelfs in een steeds veranderende omgeving.

De maatschappelijke opgaven worden steeds complexer. Dat vraagt ook van de SED medewerkers om een andere benadering en werkwijze. Veel opgaven beperken zich niet tot één afdeling of domein maar vragen om een integrale aanpak die zich niets aantrekt van onze organisatiestructuur.
En het gaat verder dan onze eigen organisatie. Steeds meer opgaven vereisen een brede samenwerking met allerlei andere betrokkenen: met inwoners via participatie, met andere overheden (andere West-Friese gemeenten, provincie, waterschappen, gemeenschappelijke regelingen, met samenwerkingspartners uit bedrijfsleven en het maatschappelijk veld. Voorbeelden daarvan zijn het ontwikkelen van een nieuwe wijk, de energietransitie, de opvang van ontheemden, zorg en veiligheidsvraagstukken. Dit vraagt om andere competenties en een andere manier van sturing dan via de traditionele afdelingsgrenzen.

Dat betekent investeren in opleiden en trainen en het ontwikkelen van een visie op (persoonlijk) leiderschap. In combinatie met de pijler mens in ontwikkeling vormen, onder andere, deze veranderende competenties uitgangspunten voor de strategische personeelsontwikkeling (SPO). Hiermee krijgen we meer zicht op het aantrekken van nieuw talent en op welke wijze we dit doen. Invulling geven aan een gerichte arbeidsmarktcommunicatie ondersteunt hierin. Tevens krijgen we zicht op het talent dat we in huis hebben en waar we ons nog op kunnen ontwikkelen. Hiermee worden we een aantrekkelijke werkgever om voor te werken.

Betrouwbaarheid versterken
Een belangrijk maatschappelijk thema waar we ons bewust van moeten zijn, is het afnemende vertrouwen van inwoners in de overheid.
Betrouwbaarheid is de kern van ons succes. We zullen blijven werken aan het versterken van ons imago en het opbouwen van vertrouwen bij onze inwoners en stakeholders. Om onze betrouwbaarheid te vergroten, implementeren we een effectief risicobeheerbeleid dat risico's identificeert, beoordeelt en beheert. We delen actief relevante informatie met belanghebbenden en streven naar een transparant klimaat binnen onze gemeente, waarbij wetgeving zoals de Wet Open Overheid (WOO) ons ondersteunt. We evalueren en verbeteren onze planning & control cyclus, investeren in passende ICT-applicaties en ontwikkelen een datagerichte cultuur om onze essentiële processen te versterken.

Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen stellen beleid op en/of voeren beleid uit dat de gemeente in principe ook in eigen beheer kan doen. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partijen, maar houdt wel de eindverantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's.

Verbonden partijen

In onderstaande tabel staan de verbonden partijen en, indien van toepassing, de gemeentelijke bijdrage.

	rekening 2023	begroting 2024	begroting 2025
Gemeenschappelijke regelingen:			
SED organisatie	15.120	16.549	17.147
SSC DeSom	946	900	1.046
Westfries Archief	170	181	197
Ondersteuning Bestuurlijke Samenwerking West-Friesland	62	65	63
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord	1.239	1.330	1.452
Recreatieschap Westfriesland	117	127	134
Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Hollands Noorden	1.214	1.243	1.338
WerkSaam Westfriesland	1.044	1.222	1.205
Afvalbeheer Westfriesland	6	6	6
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	470	605	629
Archeologie Westfriese gemeenten	33	28	
Vennootschappen:			
HVC Groep	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
BNG Bank	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Alliander NV	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	20.421	**22.256**	**23.217**

Gemeenschappelijke regelingen

SED organisatie

Gerelateerd aan programma: Bestuur en dienstverlening

Vertegenwoordiging: Lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Doel en openbaar belang:

De SED organisatie werkt aan een prettige woon- werk- en leefomgeving. Zij staat voor goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers, en krachtige en deskundige ondersteuning aan de besturen van de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland.

Activiteiten en ontwikkelingen:
De SED organisatie werkt aan een prettige woon- werk- en leefomgeving van de gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland. Zij staat voor goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers, en een krachtige en deskundige ondersteuning aan de besturen van gemeenten Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland.
De vastgestelde leidraad om langs de lijn van vier centrale pijlers onze inzet en acties te bepalen. Deze vier pijlers dragen bij aan de succesbepalende factoren.

Dit betekent dat in 2025 de SED organisatie zich zal focussen op deze zaken:
- Digitalisering als katalysator
- Mens in ontwikkeling
- Inspelen op veranderende opgaven
- Betrouwbaarheid vergroten.

Risico's
- Datalek, cybercrime en uitval ICT systemen,
- personeel, beperkte structurele formatie en
- wet- en regelgeving, het ontbreken van juridische kennis en capaciteit in primaire proces.

	1-1-2025	31-12-2025
Eigen vermogen	0	0
Vreemd vermogen	17.726	17.183

Verwacht resultaat	0 (De SED organisatie brengt alle lasten in rekening bij de deelnemende gemeenten.)

SSC DeSom

Gerelateerd aan programma: Bestuur en dienstverlening.

Vertegenwoordiging: Lid van het algemeen bestuur.

Doel en openbaar belang
De deelnemers en WerkSaam ondersteunen met ICT-voorzieningen en deze voorzieningen steeds beter afstemmen op de behoefte van deze tijd en de nieuwe ontwikkelingen.

Activiteiten en ontwikkelingen
DeSom heeft een nieuwe visie op haar dienstverlening gepresenteerd, 'DeSom 2.0'. Deze visie is opgesteld op verzoek van de deelnemers in samenwerking met de hoofden Bedrijfsvoering van de aangesloten gemeenten. Kenmerken van de nieuwe koers van SSC DeSom -oftewel 'DeSom 2.0'- zijn:

- Standaard basisdienstverlening; Focus op ICT kantoorautomatisering en connectiviteit.
- Standaard hostingdiensten; Hosting en Differentiatie ICT diensten.
- Flexibele diensten op basis van individuele en gezamenlijke opdrachten.

De realisatie van ‘DeSom 2.0’ vergt een veranderopgave. Deze veranderopgave kost tijd en is geschat op ongeveer drie jaar. In de business case is een globale planning opgenomen voor de veranderopgave naar ‘DeSom 2.0. De financiële gevolgen van de verandergave voor 2025 zijn verwerkt in deze begroting.

Risico's
- Cyberaanvallen en/of cybercriminaliteit,
- geen goede centrale regie en beveiliging op SAAS oplossingen,
- incompliancy door gewijzigde voorwaarden softwareleveranciers,
- ontvlechting van WerkSaam WF,
- beëindigen van contracten met onze leveranciers en
- tijdige invulling van vacatures en werving geschikt personeel.

	1-1-2025	31-12-2025
Eigen vermogen	111	111
Vreemd vermogen	4.163	3.499

Verwacht resultaat	0

Westfries Archief

Gerelateerd aan programma: Bestuur en dienstverlening

Vertegenwoordiging: Lid van het algemeen bestuur

Doel en openbaar belang
Goed informatiebeheer maakt het handelen van de gemeente transparant en dient zo de democratie. Archiefinstellingen hebben de opdracht om (overheids-)informatie te bewaren, te beheren en beschikbaar te stellen. Informatie van nu is ook na vele jaren nog waardevol. Als historische bronnen maken ze deel uit van het cultureel erfgoed van ons land. Het Westfries Archief heeft daartoe drie kerntaken die volgen uit de Archiefwet en de Gemeenschappelijke Regeling:
- Het ondersteunen van en diensten verlenen aan aangesloten overheden;
- Informeren, enthousiasmeren en helpen van het publiek om archieven optimaal te gebruiken en de geschiedenis van de regio te leren kennen;
- Beheren, toegankelijk maken en uitbreiden van de collectie.

Het beleidsplan liep tot 2023. Inmiddels is er een nieuw beleidsplan opgesteld en vastgesteld. In het aankomende beleidsplan voor de periode 2024-2027 wordt de missie als volgt verwoordt:

Het Westfries Archief is hét centrum voor informatiebeheer in Westfriesland en draagt daarmee bij aan een transparante overheid en tegelijkertijd voor een duurzaam, toegankelijk, betrouwbaar en levend geheugen van Westfriesland.

Activiteiten en ontwikkelingen

1. De archiefwet zal worden gewijzigd waardoor archieven van overheden na 10 jaar, in plaats van 20 jaar, openbaar zullen worden en in beheer overgedragen aan het Westfries Archief. Dit zal een inhaalslag en grote toename in digitale opslag en beheer met zich meebrengen, waarbij het Westfries Archief ook meer betrokken zal zijn bij informatievorming en -beheer van gemeenten en deelnemende GR'en.

2. De depots van het WFA beginnen vol te raken. Daar zullen maatregelen voor genomen worden. Enerzijds door te investeren in nieuwe verrijdbare stellingen en anderzijds door het digitaliseren van de bouwvergunningen

3. Het eDepot is in de periode 2020-2023 gerealiseerd en functioneert goed. De komende jaren zal deze verder volstromen met de digitaal gevormde informatie van alle gemeenten. Waarmee deze veilig en duurzaam bewaard zal worden en tevens verder ontsloten wordt voor de eigen organisatie en de burger.

4. In de regio Westfriesland bevindt zich ruim 660 meter bouwvergunningen die zich in de depots bij het Westfries Archief bevinden of daar binnenkort naar worden overgebracht. In 2021 heeft het Westfries Archief een aanbesteding doorlopen waarbij alle bouwdossiers uit de periode 1902 tot 2010 met een totaal van 660 meter zal digitaliseren. Het Westfries Archief coördineert en regisseert dit 4 jaar durende project. Financiering van dit project gebeurt, conform het besluit van het AB, met inzet van de bestemmingsreserve aangevuld met een deel van het reguliere budget. De bouwdossiers die nog niet in aanmerking komen voor overbrengen ten tijde van de start van het project belasten we door aan de gemeenten. Sinds de start van het regionale digitaliseringsproject in 2021, is 255 meter gedigitaliseerd. In 2023 zal daar nog eens ruim 165 meter bijkomen.. In dit project worden gedurende 4 jaar alle 168.000 bouwvergunningen gescand en duurzaam bewaard, De digitale exemplaren worden opgeslagen in het WF eDepot en online beschikbaar gesteld.

Risico's

- Een ramp of een crisis,
- een langdurig zieke medewerker,
- sterke verhoging energiekosten door de klimaatinstallatie,
- cyberaanvallen en
- ongeluk bezoeker/personeel met mogelijk letsel.

	1-1-2025	31-12-2025
Eigen vermogen	127	100
Vreemd vermogen	382	398

Verwacht resultaat	0

Ondersteuning bestuurlijke samenwerking West-Friesland (OBS)

Gerelateerd aan programma: Bestuur en dienstverlening

Vertegenwoordiging: Lid van het algemeen bestuur

Doel en openbaar belang
Ondersteuning samenwerking op het gebied van bestuurlijk overleg in de regio Westfriesland. Periodiek worden er bestuurlijke overleggen georganiseerd, gefaciliteerd en gecoördineerd op een aantal werkterreinen in de vormen van portefeuillehoudersoverleggen. De OBS kent de volgende portefeuillehoudersoverleggen: Madivosa (Maatschappelijke Dienstverlening, Volksgezondheid en Sociale aangelegenheden), VVRE (verkeer en vervoer, Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Economie) en ABZ (Algemeen Bestuurlijke Zaken).

Activiteiten en ontwikkelingen
De kerntaken zijn:
Het regioteam richt zich op de ondersteuning van de regionale samenwerking en draagt bij aan de regionale samenwerking en de ambities in het Pact van Westfriesland door:

1. Faciliteren regionale afstemming in stuurgroep Pact, portefeuillehoudersoverleggen ABZ, VVRE en Madivosa en afdelingshoofden VVRE en Madivosa, de Westfriese Samenwerkingsdriehoek, Kring Gemeentesecretarissen, strategisch adviseurs en projectleiders Pact.
2. Versterken van de samenwerking tussen gemeenten en maatschappelijke partners door het aandragen van oplossingen voor knelpunten en doen van voorstellen voor de ontwikkeling van het Pact en mogelijkheden voor financiering.
3. Zichtbaar maken van de ambities, ontwikkelingen, successen en aandachtspunten van het Pact en de regio.
4. Bewaken van de samenhang in het Pact door het leggen van verbindingen tussen projecten en projectleiders die verbonden zijn aan het Pact.
5. Versterken en onderhouden van verbindingen van de activiteiten van het Pact met regio Alkmaar, De Kop, Noord-Holland Noord, de MRA, de Provincie NH en ministeries.

Het Pact van Westfriesland is de kapstok om de gezamenlijke ambities van de zeven Westfriese gemeenten te realiseren. In 2020 zijn de ambities vertaald in concrete acties en vastgelegd in een Uitvoeringsagenda. Deze agenda heeft een looptijd tot en met 2024. Vanuit het regioteam is een project gestart om de Uitvoeringsagenda te evalueren en met voorstellen te komen voor een nieuwe strategische agenda voor Westfriesland.

Veiligheidsregio Noord-Holland Noord

Gerelateerd aan programma: Ruimte

Vertegenwoordiging: Lid van het algemeen bestuur

Doel en openbaar belang
Veiligheidsregio Noord-Holland Noord richt zich op het verkleinen van risico's en het beperken van leed en schade bij incidenten en realiseert dit door het bieden van adequate hulp en het samenwerken met alle bij de veiligheid en hulpverlening betrokken partijen. Daarbij worden burgers en bedrijven gestimuleerd tot het nemen van eigen verantwoordelijkheid en worden zij actief betrokken bij de hulpverlening.

Activiteiten en ontwikkelingen
Hoewel de risico's om ons heen veranderen, blijft de identiteit van de VRNHN als organisatie constant. VRNHN heeft zich ontwikkeld tot een regionaal platform, waar zij multidisciplinair samenwerken op twee vlakken: het voorkomen van en voorbereiden op incidenten én het bieden en coördineren van de hulpverlening.

Risico's
- Brandweervrijwilligers van rechtswege overgaan in een arbeidsovereenkomst,
- langdurige uitval,
- IT dreigingen (bijv. virus, cyberaanval enz.),
- tekort ambulanceverpleegkundigen,
- materiële en personele schade bij omvangrijke incidenten en
- aanbestedingsclaim.

	1-1-2025	31-12-2025
Eigen vermogen	4.690	4.851
Vreemd vermogen	57.230	59.415

Verwacht resultaat	0

Afvalbeheer Westfriesland (ABWF)

Gerelateerd aan programma: Ruimte

Vertegenwoordiging: Lid van het algemeen bestuur

Doel en openbaar belang
Het ABWF is een gemeenschappelijke regeling waarin de zeven westfriese zaken afstemmen op het gebied van de afvalinzameling, het contractmanagement HVC en aandeelhouderszaken. Eveneens is het ABWF de eigenaar van en verantwoordelijk voor de voormalige stortplaats te Westwoud.

Activiteiten en ontwikkelingen
- Het ABWF zet zijn taken op het gebied van afvalinzameling, contractmanagement en aandeelhouderszaken voort.
- Op basis van het afkoopvoorstel voor de voormalige vuilstort te Westwoud, wordt de koers voor de nazorg bepaald.

Risico's
- Ondersteuning (geen eigen huisvesting en personeel) en
- stortplaats Westwoud.

	1-1-2025	31-12-2025
Eigen vermogen	74	98
Vreemd vermogen	1.436	1.386

Verwacht resultaat	24

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)

Gerelateerd aan programma: Ruimte

Vertegenwoordiging: Lid van het algemeen bestuur

Doel en openbaar belang
De OD NHN is een professionele opdrachtnemer die op een efficiënte manier en volgens geldende kwaliteitsstandaarden uitvoering geeft aan de opgedragen milieutaken op het gebied van de fysieke leefomgeving in Noord-Holland Noord. Ze spelen een belangrijke rol bij de maatschappelijke opgaven waar de regio voor staat; er moeten meer woningen bijkomen, de overstap naar duurzame energie moet gemaakt worden, en de stikstofuitstoot moet omlaag. Hele sectoren, bijvoorbeeld de agrarische, moeten in dit kader ondersteund worden om deze transities mogelijk te maken. Daarnaast werkt de OD samen met veel verschillende (keten)partners.

Activiteiten en ontwikkelingen
De Handhavings- en Uitvoeringsstrategie 2024-2027 (U&H-strategie voor de overgedragen milieutaken) is vastgesteld. Deze strategie geeft inzicht in de prioriteiten en vormt het kader voor de uitvoering van de wettelijke milieutaken, het beleid en de ambities van de deelnemende gemeenten en provincie Noord-Holland. Het geeft aan wat we gezamenlijk willen bereiken en welke instrumenten daarvoor ingezet worden. In de strategie zijn de ontwikkelingen als gevolg van de Omgevingswet, het Interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP) en de maatschappelijke opgaven zoals circulaire economie, energietransitie, stikstof, indirecte lozingen, Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en ondermijning meegenomen.

Naar aanleiding van de resultaten van de commissie Van Aartsen is een Interbestuurlijk Programma gestart. Hierin is onder meer aandacht voor de robuustheid van de omgevingsdiensten, normfinanciering, de schaarste op de arbeidsmarkt en de kwaliteitscriteria. Het plan van aanpak Interbestuurlijk programma VTH Robuustheid Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) is op 27 juni 2024 in het algemeen bestuur vastgesteld. Voor de financiële dekking van dit plan zijn (proces)afspraken gemaakt en er zal een onafhankelijk efficiencyonderzoek worden uitgevoerd. De effecten om tot bovenstaande financiële dekking van het plan van aanpak robuustheid te komen, zullen via het reguliere P&C-proces worden uitgelegd en verantwoord.

Risico's
- Claims,
- datalek van geregistreerde gegevens,
- aanbestedingsrisico's en
- projecten ten laste van het rekeningresultaat.

	1-1-2025	31-12-2025
Eigen vermogen	2.446	2.446
Vreemd vermogen	5.421	5.421

Verwacht resultaat	0

Recreatieschap Westfriesland

Gerelateerd aan programma: Samenleving

Vertegenwoordiging Lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Doel en openbaar belang
Behartigt voor de Westfriese gemeenten de belangen van de openluchtrecreatie en het landschap in het samenwerkingsgebied. Inzet voor een rijkere, gevarieerdere natuur met meer recreatiemogelijkheden, beheer en onderhoud van terreinen.

Activiteiten en ontwikkelingen
De planning is eind 2024 een nieuwe Recreatievisie vast te stellen. In 2025 starten we met de realisatie van de ambities hiervan.

Risico's
- Langdurige afwezigheid van een werknemer door ziekte,
- beëindigen overeenkomst door verhuurders en/of verpachters,
- het uittreden van één van de gemeenten uit gemeenschappelijke regeling,
- imagoschade,
- gevolgen van klimaatverandering en
- aansprakelijkheid door incidenten in openbare buitenruimte.

	1-1-2025	31-12-2025
Eigen vermogen	1.633	1.571
Vreemd vermogen	1.043	1.706

Verwacht resultaat	0

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Hollands Noorden (GGD)

Gerelateerd aan programma: Samenleving

Vertegenwoordiging: Lid van het algemeen bestuur

Doel en openbaar belang
De basistaken (uniformdeel) zijn:
- kennis hebben van en informatie geven over de gezondheid van inwoners,
- het organiseren van collectieve preventie (preventie gericht op alle inwoners),
- uitvoering van infectieziektebestrijding en
- uitvoering van de taken op het terrein van jeugdgezondheid.

Activiteiten en ontwikkelingen
Een belangrijk deel van de activiteiten concentreert zich in het ‘voorveld’ (preventie, signaleren, monitoren), maar de GGD voert ook vangnettaken voor de gemeente uit. Naast de basistaken levert de GGD ook aanvullende producten (maatwerkdeel). Deze aanvullende producten vallen niet onder de Gemeenschappelijke regeling. Vanuit het maatwerkdeel wordt ingezet op activiteiten die aanvullend zijn op de werkzaamheden vanuit de GR GGD. Dit zijn onder andere de extra begeleiding contacten en opvoedspreekuren. Indien nodig kan er worden opgeschaald naar Video Home Training, Stevig Ouderschap en VoorZorg.

Voor het jaar 2025 verwacht GGD HN geen extra (structurele) financiering van de gemeenten nodig te hebben. Met het oog op de komende veranderingen in de uitkering uit het Gemeentefonds is GGD HN zich ervan bewust dat kritisch gekeken moet worden naar de GR-taken en aanvullende diensten. Hiertoe is in het algemeen bestuur van 13 maart 2024 afgesproken dat het (algemeen) bestuur en directie met elkaar in gesprek gaan over de financiële vooruitzichten voor 2026 en verder in de context van het ravijnjaar.

Risico's
- Verbetering basispakket JGZ,
- ziekteverzuim JGZ,
- hogere instroom Veilig Thuis,
- informatiebeveiliging en privacybescherming,
- compensatie Cao-gebonden loonstijgingen,
- kostenstijgingen,
- medische arrestantenzorg en
- reizigersadvisering.

	1-1-2025	31-12-2025
Eigen vermogen	1.396	1.626
Vreemd vermogen	23.835	23.835

Verwacht resultaat	180

Archeologie Westfriese gemeenten

Gerelateerd aan programma: 3. Samenleving.

Vertegenwoordiging: Lid van het algemeen bestuur.

Doel en openbaar belang
Archeologie West-Friesland is onze gecertificeerde instelling die verantwoordelijk is voor het (laten) doen van archeologische opgravingen op het land en in het water zoals dit is vastgelegd in de Omgevingswet.

Activiteiten en ontwikkelingen
Archeologie West-Friesland geeft als certificaathouder advies. Door middel van een quickscan beoordelen zij of en zo ja, in welke mate archeologisch onderzoek nodig is. Vervolgens voeren zij dit onderzoek uit of voeren zij de monitoring op het onderzoek uit. Zo wordt er voor gezorgd dat bij een opgraving de verrichte handelingen en aangetroffen archeologische vondsten worden gedocumenteerd, de vondsten worden geconserveerd en een rapport wordt opgesteld waarin de resultaten van de handelingen zijn beschreven. Naast advisering en uitvoering draagt Archeologie West-Friesland bij aan gemeentelijke beleidsontwikkeling en verzorgt zij publieksactiviteiten en pr.

WerkSaam Westfriesland

Gerelateerd aan programma: Samenleving.

Vertegenwoordiging: Lid van het algemeen bestuur.

Doel en openbaar belang
WerkSaam Westfriesland voert de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorzieningen (WSW) uit voor de Westfriese gemeenten. Een klein onderdeel van de Participatiewet, de bijzondere bijstand, is bij de afzonderlijke gemeenten gebleven. Het doel van de Participatiewet is dat iedereen die gedeeltelijk of volledig kan werken begeleid wordt naar werk, het liefst bij een gewone werkgever. Hierbij kan WerkSaam Westfriesland verschillende instrumenten inzetten, zoals job-coaching of loonkostensubsidie. Ook biedt WerkSaam beschutte werkplekken voor mensen die kunnen werken, maar veel begeleiding daarbij nodig hebben. Lukt het (nog) niet om te werken dan zorgt WerkSaam Westfriesland voor een uitkering als dat nodig is.

Activiteiten en ontwikkelingen
WerkSaam geeft verdere uitvoering aan het beleidsplan dat loopt tot en met 2025. WerkSaam werkt aan het project WerkSaam 2028 om in de toekomst zwarte cijfers te blijven schrijven. Ook zoekt WerkSaam naar verdere besparingsmogelijkheden zonder dat dit afdoet aan de kwaliteit van de dienstverlening.

Risico's
- Resultaat Leerwerk-bedrijven,
- wegvallen incidentele dekking,
- externe factoren,
- uitvoeringstaken Wet Inburgering,
- mogelijke bezuinigingen,
- bijdrage GR en gemeentefonds en
- additionele werkplekken beschut.

	1-1-2025	31-12-2025
Eigen vermogen	8.394	8.533
Vreemd vermogen	11.474	11.532

Verwacht resultaat	0

Vennootschappen

Ontwikkelingsbedrijf NHN

Gerelateerd aan programma: Ruimte

Doel en openbaar belang
Het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord (ONHN) is een economische uitvoeringsorganisatie
en heeft als doel het bevorderen van de economische ontwikkeling van Noord-Holland Noord vanuit het perspectief van brede welvaart.

Activiteiten en ontwikkelingen
Voor de periode 2025 tot en met 2031 is een nieuwe Dienstverleningsovereenkomst (DVO) gesloten tussen de aandeelhouders (17 gemeenten van Noord-Holland Noord en de provincie Noord-Holland) en het ONHN. In de DVO is afgesproken dat het ONHN de volgende activiteiten uitvoert:
- Het ondersteunen van (de randvoorwaarden voor) een aantrekkelijk vestigingsklimaat,
- het ondersteunen van bestaande MKB bedrijven,
- het aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven en
- het betrekken van bedrijven uit de regio bij regionale en provinciale opgaven.

BNG Bank

Gerelateerd aan programma: Bestuur en dienstverlening

Doel en openbaar belang
De uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. Draagt bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Activiteiten en ontwikkelingen
De BNG heeft zich gecommitteerd om bij te dragen aan het nationale Klimaatakkoord en aan het bereiken van de klimaatdoelstellingen van Parijs. De bank ontwikkelt en stimuleert innovatieve duurzame verdienmodellen. Dankzij haar toprating kan de bank tegen lage tarieven geld lenen op de internationale geld- en kapitaalmarkt, en dit geld vervolgens tegen lage prijzen uitlenen aan klanten.
Het fundingbeleid blijft onveranderd gericht op permanente toegang tot de geld- en kapitaalmarkt voor de gewenste looptijden en volumes tegen zo laag mogelijke kosten.

Risico's
Er zijn geen risico's bekend.

Financieel belang
De gemeente heeft als aandeelhouder 130.650 aandelen. De aandeelhouder is niet aansprakelijk voor de schulden van de NV.

Alliander

Gerelateerd aan programma: Ruimte

Doel en openbaar belang
Alliander is een netwerkbedrijf dat zorgt voor een betrouwbare, betaalbare en bereikbare energievoorziening in een groot deel van Nederland. Door hun netwerk continu te verbeteren, bereiden ze zich voor op een toekomst waarin iedereen duurzame energie kan gebruiken, produceren en delen. Stede Broec heeft aandelen in Aliander, waarvan de dividend op Algemene dekkingsmiddelen wordt ontvangen.

Activiteiten en ontwikkelingen
De energietransitie is in een volgende versnelling gekomen. Op steeds meer daken en velden komen zonnepanelen. Daarnaast worden meer windparken en groengasinstallaties gebouwd. Verder komt elektrisch rijden steeds meer op. Alliander faciliteert deze transitie. Zo sluiten we zonnepanelen en windmolens aan op ons elektriciteitsnet, zodat zij hun groene stroom kunnen transporteren naar verbruikers verderop. Steeds meer woningen worden opgeleverd zonder aansluiting op het gasnet. Groengasinstallaties voeden hun duurzame variant voor aardgas in op onze gasnetten. En elektrische voertuigen krijgen stroom uit laadpalen die worden gevoed door ons elektriciteitsnet.

Risico's
Er zijn geen risico's bekend.

Financieel belang
De gemeente heeft als aandeelhouder 124.198 aandelen. De aandeelhouder is niet aansprakelijk voor de schulden van de NV.

HVC Groep

Gerelateerd aan programma: Ruimte

Doel en openbaar belang
HVC is een afval- en energiebedrijf met zowel publieke als commerciële activiteiten op het gebied van afval en energie. Voor de verwerking en inzameling van het huishoudelijk afval heeft de gemeente een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten met een looptijd van 6 jaar (1 januari 2020 tot 1 januari 2026). Eveneens heeft de gemeente aandelen in het bedrijf en daarmee stemrecht in de Algemene Ledenvergadering. Aan het aandeelhouderschap is een ballotageovereenkomst verbonden waarin onder meer geregeld is dat het brandbaar afval afgestaan moet worden en de gemeente, samen met de andere aandeelhouders, garant staat voor een deel van de leningen.

Activiteiten en ontwikkelingen
- De samenwerking tussen de gemeente en HVC op het gebied van afvalinzameling en -verwerking wordt doorlopend verbeterd.
- HVC ontwikkelt zich verder door tot afval- en energiebedrijf. Dit vereist aanpassing en professionalisering van het aandeelhouderschap. Het beoordelen van voorstellen uit de aandeelhoudersvergadering en kennis van de bedrijfsrisico's worden steeds belangrijker.

Risico's
- Op een aantal vlakken worden de activiteiten van HVC significant beïnvloed door regulering vanuit de overheid.
- Prijsfluctuaties van elektriciteit en gas, maar ook van bijvoorbeeld grondstoffen zoals papier en metalen hebben een direct effect op de marge en de dekkingsbijdrage van activiteiten van HVC.
- Door een slechter wordende wereldmarkt voor schadeverzekeringen en een eigen negatieve schadestatistiek over de afgelopen 10 jaar, ziet HVC zich geconfronteerd met toenemende verzekeringskosten op een aantal van de hoofdverzekeringen van HVC zoals allrisk en aansprakelijkheid.
- Incidenten leiden tot uitval, letsel en discontinuïteit van processen. Een adequaat onderhoudsprogramma is een randvoorwaarde voor veilige, betrouwbare installaties. Daarnaast is het uitgangspunt van HVC dat de installaties binnen de vigerende milieunormen presteren.

Financieel belang
De gemeente heeft als aandeelhouder 30 aandelen voor een totaal van € 1.400

Grondbeleid

Inleiding

In de paragraaf grondbeleid van de begroting 2025 wordt verslag gedaan over de visie, ontwikkelingen en stand van zaken van de grondexploitaties in relatie tot de doelstellingen uit de begroting.

Visie

De vigerende Nota Grondbeleid is vastgesteld in 2016. Een nota grondbeleid is niet verplicht en kent dus ook geen termijn voor herzien ing. De huidige nota gaat op hoofdlijnen uit van 'situationeel' grondbeleid, waarbij per project gekeken wordt welke rol de gemeente het beste past. In alle gevallen zijn marktconforme prijsstellingen het vertrekpunt

Vanuit de nieuwe Omgevingswet en de nog vast te stellen gemeentelijke omgevingsvisie, zal in Q3 2024 de nota grondbeleid geactualiseerd worden, vergezeld met een nota kostenverhaal.

Prognose resultaten

De gemeente Enkhuizen kent naar verwachting in 2025 en verder geen actieve grondexploitaties meer.

Stand van zaken grondexploitatie

Gommerwijk West West

Het bestemmingsplan is in 2024 onherroepelijk geworden. Het bijbehorende exploitatieplan is door de raad van state echter verworpen. Het exploitatieplan was de directe aanleiding om voor het project een (positieve) grondexploitatie te openen.

In 2024 zijn onderhandelingen gevoerd met de ontwikkelaars in het plangebied, welke moeten resulteren in een koop- en realisatieovereenkomst met deze partijen. Hierin verkoopt de gemeente dus haar grondpositie in het plan en geeft haar kaders mee aan de ontwikkelaars voor de realisatie. De verwachting is dat in 2025 begonnen kan worden met het bouwrijpmaken.

Stand van zaken Strategische grondposities

Strategische gronden

Met het openen van de grondexploitatie Gommerwijk West West en de aanbesteding en verkoop van de gronden in het project Zilverstraat/Hoogstraat, heeft de gemeente geen strategische gronden meer in haar bezit.

Financiële kaders en financiële risico's

Gommerwijk West West

Over de grondexploitatie is een risicoanalyse gedaan bij een eventuele onvoorziene vertraging van het project. Bij een vertraging van 2 jaar zien we 1% hogere kostenstijging en 1% lagere inkomstenstijging. Dit betekent een potentieel lager resultaat. Dit bedrag is opgenomen in de risicoreserve bouwgrondexploitaties van de gemeente.

Wet Open Overheid (WOO)

De Wet open overheid (Woo) is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De wet is bedoeld om de overheid transparanter te maken en zo het belang van openbaarheid van publieke informatie voor de democratische rechtsstaat, de burger, het bestuur en economische ontwikkeling beter te dienen. De Woo maakt toegang tot publieke informatie expliciet tot een recht van burgers.

De Woo verplicht de gemeente tot:

- Het passief openbaar maken van informatie via het afhandelen van Woo-verzoeken.
- Het aanstellen van een Woo-contactfunctionaris.
- Het actief openbaar maken van 11 informatie categorieën.
- Het op orde brengen van de informatiehuishouding.

Het passief openbaar maken, oftewel Woo-verzoeken, is per 1 mei 2022 met de inwerkingtreding van de Woo al geïmplementeerd. Een burger kan een Woo-verzoek elektronisch indienen. De komende jaren worden de 11 informatiecategorieën fasegewijs gepubliceerd conform de landelijke planning. Voor het op orde brengen van de informatiehuishouding heeft de gemeente tot 2030 de tijd.

De implementatie van de Woo gebeurt via het project Implementatie Woo.

De onderstaande informatiecategorieën zijn in 2023-2024 afgerond:

- Actieve publicatie van convenanten
- Actieve publicatie van organisatiegegevens
- Actieve publicatie Woo-verzoeken
- Actieve publicatie klachtafhandeling

Onderstaande informatiecategorieën worden nog in 2024 opgepakt:

- Actieve publicatie bestuursstukken
- Actieve publicatie Wet- en regelgeving
- Onderzoek naar een publicatieplatform voor de informatiecategorieën van de Woo

De informatiecategorieën jaarverslagen en Raadsstukken worden in 2025 opgepakt.

Financiën

Overzicht van baten en lasten per programma

	werkelijk 2023	begroting 2024	begroting 2025
Programma 1			
totaal lasten	10.839.500	12.851.160	12.455.463
totaal baten	-51.700.914	-53.441.595	-55.988.629
saldo van baten en lasten	-40.861.413	-40.590.435	-43.533.166
toevoeging aan reserves	480.000	1.114.000	0
onttrekking aan reserves	-4.926.420	-3.766.100	-59.000
Resultaat	-45.307.834	-43.242.535	-43.592.166
Programma 2			
totaal lasten	19.352.513	24.838.932	21.377.339
totaal baten	-9.867.380	-11.073.911	-8.826.339
saldo van baten en lasten	9.485.133	13.765.021	12.551.001
toevoeging aan reserves	2.256.962	665.000	-11.580
onttrekking aan reserves	-448.636	-2.386.357	-1.380.377
Resultaat	11.293.459	12.043.664	11.159.044
Programma 3			
totaal lasten	45.074.873	39.606.914	39.420.427
totaal baten	-16.052.156	-6.381.668	-6.225.211
saldo van baten en lasten	29.022.717	33.225.246	33.195.216
toevoeging aan reserves	2.481.000	1.685.000	709.000
onttrekking aan reserves	-421.000	-1.533.000	-20.000
Resultaat	31.082.717	33.377.246	33.884.216
RESULTAAT	-2.931.658	2.178.375	1.451.094
	voordelig	nadelig	nadelig

Overzicht van incidentele baten en lasten

Lasten **Programma/Omschrijving**	**Begroting 2025**
2. Ruimte	
Inrichten schoolzones	€ 54.000
Parkeren: verwijderen blauwe zones	€ 135.000
Vernieuwen toeristische bewegwijzering	€ 70.000
Warmtetransitie energiebesparing	€ 125.000
Implementatie Gemeentebreed omgevingsplan	€ 62.000
3. Samenleving	
Beleidsadviseur en iimplementatie Inkoop Jeugd en WMO	€ 74.000
Uitvoering Erfgoedbeleid 2023 tm 2026	€ 22.000
Leader subsidie	€ 19.000
Reserves : *lasten*	
Storting reserve kunst en museumbeleid	€ 13.000
Storting reserve onderwijshuisvesting	€ 696.000
Onderhoud kapitaalgoederen	-€ 12.000
Totaal	**€ 1.258.000**

Baten **Programma/Omschrijving**	**Begroting 2025**
1. Bestuur en dienstverlening	
Incidentele korting Algemene Uitkering van € 675 mln.	-760.000
2. Ruimte	
SPUK bijdrage LAI isolatie-aanpak	€ 125.000
Reserves : *baten*	
Reserve Kunst en museumbeleid	€ 20.000
Reserve Onderhoud kapitaalgoederen	€ 1.245.000
Reserve Onderhoud kapitaalgoederen: dekking kosten verwijderen blauw zones	€ 135.000
Totaal	**€ 765.000**

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Programma	Omschrijving	2025 Lasten	Baten
Bestuur en dienstverlening	Reserve dekking afschrijvingslasten		59.000

Structureel saldo

	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Saldo van baten en lasten	-2.213	-3.776	-4.409	-4.489
Saldo mutaties reserves	762	-115	-115	-115
Begrotingssaldo na bestemming	**-1.451**	**-3.891**	**-4.524**	**-4.604**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-493	-216	-193	-193
Structureel begrotingssaldo	**-958**	**-3.675**	**-4.331**	**-4.411**

Overzicht van baten en lasten per taakveld

	Programma 1	2025 lasten	2025 baten	2026 lasten	2026 baten	2027 lasten	2027 baten	2028 lasten	2028 baten
T01	Bestuur	1.748	0	1.783	0	1.828	0	1.873	0
T02	Burgerzaken	723	359	791	367	817	376	846	385
T04	Overhead	9.076	950	9.406	950	9.742	951	10.124	951
T05	Treasury	117	550	117	550	117	550	117	550
T07	Uitkeringen Gemeentefonds	0	46.637	0	44.947	0	45.916	0	47.525
T08	Overige baten en lasten	27	126	28	126	29	126	30	126
T61	OZB Woningen	205	2.936	207	3.022	213	3.107	221	3.191
T62	OZB niet woningen	57	3.408	59	3.497	61	3.588	64	3.677
T64	Overige belastingen	306	112	318	115	329	118	342	121
T341	Economische promotie	0	911	0	933	0	956	0	979
T541	Historisch archief	197	0	204	0	212	0	220	0
	totaal	12.455	55.989	12.913	54.507	13.349	55.688	13.838	57.505

	Programma 2	2025 lasten	2025 baten	2026 lasten	2026 baten	2027 lasten	2027 baten	2028 lasten	2028 baten
T03	beheer gebouwen en gronden	302	638	341	654	368	671	391	688
T08	overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0
T11	crisisbeheer en brandweer	1.559	0	1.619	0	1.679	0	1.742	0
T12	openbare orde en veiligheid	1.205	25	1.144	26	1.167	27	1.206	28
T21	verkeer en vervoer	4.863	99	4.736	102	4.933	104	5.093	107
T22	parkeren	572	0	606	0	622	0	638	0
T23	recreatieve havens	1.576	1.066	1.616	1.092	1.652	1.118	1.689	1.145
T24	economische havens en ww	293	0	387	0	456	0	504	0
T31	economische ontwikkeling	818	11	842	11	866	11	891	11
T32	fysieke bedrijfsinfrastructuur	40	0	42	0	43	0	45	0
T33	bedrijvenloket en -regelingen	107	14	38	14	39	15	41	15
T34	economische promotie	142	9	146	9	150	9	154	9
T63	parkeerbelasting	5	170	5	282	6	284	6	285

T72	riolering	1.465	2.158	1.185	2.062	1.208	2.062	1.251	2.062
T73	afval	3.052	3.771	3.058	3.774	3.063	3.777	3.069	3.780
T74	milieubeheer	1.068	166	970	41	979	41	988	41
T75	begraafplaats	306	227	298	233	307	239	315	245
T81	ruimtelijke ordening	688	0	651	0	675	0	702	0
T82	grondexploitatie (niet-bedrijfst.)	87	60	29	0	32	0	33	0
T83	wonen en bouwen	1.240	412	1.273	549	1.262	563	1.307	576
T571	openbaar groen en recreatie (ev)	137	0	142	0	148	0	153	0
T572	openbaar groen en recreatie (vv)	1.851	0	1.896	0	1.940	0	1.986	0
	totaal	21.377	8.826	21.026	8.849	21.594	8.921	22.205	8.992

	programma 3	2025 lasten	2025 baten	2026 lasten	2026 baten	2027 lasten	2027 baten	2028 lasten	2028 baten
T08	overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0
T42	onderwijshuisvesting	764	0	853	0	1.152	0	1.466	0
T43	onderwijsbeleid	962	9	991	9	1.020	10	1.050	10
T51	sportbeleid en activering	659	119	659	112	540	0	541	0
T52	sportaccommodaties	1.410	186	1.573	191	1.710	196	1.744	201
T53	Cultuur	714	0	580	0	596	0	613	0
T54	Musea	190	0	193	0	196	0	199	0
T55	Cultureel erfgoed	536	54	549	55	523	57	534	58
T56	Media	401	33	412	34	423	34	433	35
T57	openb. groen en openluchtrecr.	181	0	186	0	190	0	195	0
T61	Samenkracht en burgerparticip.	3.251	168	2.733	149	2.751	94	2.831	96
T62	toegang en eerstelijnsvoorz.	926	0	929	0	926	0	937	0
T63	inkomensregelingen	8.119	5.453	7.777	4.823	7.855	4.827	7.902	4.830
T64	WSW en beschut werk	2.660		2.733		2.816		2.889	
T65	arbeidsparticipatie	463		481		499		519	
T66	maatwerkvoorzieningen WMO	886		909		924		942	
T671a	hulp in het huishouden (WMO)	24		24		24		24	
T671b	Begeleiding (WMO)	47		47		47		47	
T671d	Overige maatwerkarr. (WMO)	6.387	57	6.615	205	6.639	205	6.667	205
T672a	Jeugdhulpbegeleiding	260		249		249		249	
T672d	jeugdhulp zonder verblijf overig	6.499		6.306		6.426		6.571	
T673c	jeudhulp met verblijf overig	1.414		1.414		1.414		1.414	
T674a	Jeugdhulp GGZ zonder verblijf	95		95		95		95	
T674b	JH crisis/LTA/GGZ-verblijf	152		153		154		155	
T681a	Beschermd wonen (WMO)	179		185		190		196	
T681b	Beschermd wonen (WMO)	31		32		33		35	
T682A	Jeugdbescherming	1.014		1.036		1.058		1.082	
T71	Volksgezondheid	1.197	146	1.164	103	1.049	0	1.051	0
	totaal	39.420	6.225	38.874	5.682	39.498	5.422	40.380	5.436

	mutaties reserves	2025 lasten	2025 baten	2026 lasten	2026 baten	2027 lasten	2027 baten	2028 lasten	2028 baten
T10	mutaties in reserves	697	1.459	1.049	934	1.049	934	1.049	934
	saldo lasten minus baten	2.213		3.776		4.409		4.489	
	saldo mutaties in reserves	-762		115		115		115	
	begrotingsaldo inclusief reserves	1.451		3.891		4.524		4.604	
		nadelig		nadelig		nadelig		nadelig	

Algemeen financieel beeld

Uiteenzetting van de financiële positie en toelichting

	2025	2026	2027	2028
saldo Kadernota 2024-2028 na raadsbesluit	**-2.975**	**-5.650**	**-6.256**	**-7.585**
mutaties begroting 2025 en MJR 2026-2028				
gemeenschappelijke regelingen	-168	-128	-83	34
Meicirculaire 2024 (zie raadsbrief 18-6-2024)	1.448	1.339	1.379	3.006
kapitaallasten	449	528	498	450
saldo mutaties Samenleving	-102	165	218	265
SPUK bijdrage duurzaamheid	125			
verrekening met voorziening Afvalinzameling	-158	-158	-158	-158
verrekening met voorziening Riolering	-210			
Schrappen SED-budget Uitbreiding management	130	130	130	130
saldo overige autonome mutaties	-20	-20	-20	-20
Indexatie	-68	-198	-332	-825
Nieuwe watertoeristenbelasting voor cruiseschepen	50	50	50	50
verhoging liggelden cruiseschepen	50	50	50	50
Investeringen bebording en parkeerautomaat		-108	-105	-102
verwijderen blauwe zones	-135			
dekking kosten blauwe zones uit reserve kapitaalgoederen	135			
opbrengsten betaald parkeren		108	105	102
begrotingssaldo	**-1.451**	**-3.891**	**-4.525**	**-4.604**

De primitieve begroting 2025 sluit met een nadelig saldo, evenals de jaren daarna.
De VNG is nadrukkelijk bezig het Rijk te bewegen iets te doen aan de precaire financiële positie van de gemeenten, maar vooralsnog lijkt er weinig beweging bij het Rijk te zijn. Wellicht biedt de Septembercirculaire 2024 in dit kader nog enig soelaas.

Gemeenten moeten van de toezichthouder (Provincie NH) in begroting en meerjarenraming het begrotingsjaar reëel en materieel sluitend aanbieden, of -als dat niet lukt- het laatste jaar van de meerjarenraming. In deze begroting hebben beide jaren een nadelig saldo.
Bij de behandeling van de begroting 2025 zullen wij uw raad een voorstel voorleggen om in ieder geval begrotingsjaar 2025 reëel en materieel sluitend te maken, zodat met een aanvullende begrotingswijziging een sluitend dienstjaar 2025 aan de provincie kan worden aangeboden.

Voor de jaren na 2025 zal dan -indien het Rijk in financiële zin onvoldoende soelaas biedt- weer een ombuigingsoperatie moeten worden opgestart en uitgevoerd.

Uitgangspunten voor de begroting

De uitgangspunten voor het opstellen van deze begroting zijn als volgt:

De basis voor de Begroting 2025 zijn de begrote structurele budgetten 2024.
Deze worden bijgesteld met indexatie, actuele inzichten, overig beleid en gevolgen van het CUP.

Algemene prijsinflatie *Indexatie meicirculaire 2024*
Voor prijsgevoelige budgetten wordt de prijsindexatie uit de meicirculaire 2024 verwerkt.
Voor 2025 is dat 2,3%. Voor 2026 en 2027 is dat 2,6%. Voor de jaren daarna 2,5%.

Salarissen *Indexatie meicirculaire 2024*
Ook voor salarissen wordt de indexatie uit de meicirculaire 2024 verwerkt.
Voor 2025 is dat 2,3%. Voor 2026 en 2027 is dat 2,6%. Voor de jaren daarna 2,5%.

Tarieven en heffingen *indexatie meicirculaire 2024*

- De tarieven en heffingen voor 2025 worden eind 2024 vastgesteld door de raad.
- Voor onroerendezaakbelastingen is uitgangspunt dat de opbrengststijging is gekoppeld aan het inflatiecijfer uit de meicirculaire 2024. Dit is exclusief areaaluitbreiding. Ook hier geldt dat het uiteindelijke tarief voor belastingjaar 2025 eind 2024 door de raad wordt vastgesteld.
- Voor de tarieven van de afvalstoffenheffing worden de tarieven van de HVC doorberekend (nog niet bekend).

Rente op nieuwe investeringen *4,0%*
Dit percentage is gebaseerd op het rentepercentage van een lening van de BNG Bank met een looptijd van 25 jaar.

Rente op bestaande investeringen *Rente omslagpercentage*
Dit is het percentage wat berekend wordt door de verwachte rentelasten te delen door de boekwaarde van de activa.

Algemene uitkering gemeentefonds *meicirculaire 2024*
De Algemene Uitkering uit het gemeentefonds wordt gebaseerd op de meicirculaire 2024.
Er wordt uitgegaan van het systeem van lopende prijzen. Dit betekent dat rekening wordt gehouden met de compensatie voor loon- en prijsstijgingen.

Bijdrage Gemeenschappelijke regelingen *+ 3,9%*
De indexatie is gelijk aan de indexatie die is gehanteerd door de Regietafel voor de kadernota 2025 voor de GR-en. Daarbij wordt een gewogen gemiddelde gehanteerd waarbij de prijsindexatie (3,7%) voor 30% meeweegt en de loonindexatie (4,0%) voor 70%. Op basis van de huidige interne beleidslijn wordt dit percentage voor de GR-en ook gehanteerd 2026, 2027 en 2028. In de meerjarenraming is voor GR-en eerder reeds 2,3% cumulatief toegepast.

Subsidies (alle sectoren) *+ 3,9%*
Voor subsidies wordt de indexatie toegepast die ook wordt gehanteerd voor GR-en. Op basis van de huidige interne beleidslijn hanteren we voor subsidies na 2025 de percentages uit de Meicirculaire 2024, zoals ook toegepast voor loon en prijs.

In de meerjarenraming is voor subsidies eerder reeds 2,3% cumulatief toegepast.

SED organisatie *Begroting 2025 SED organisatie*

Voor bijdrage aan de SED organisatie wordt uitgegaan van de Begroting 2025 van de SED organisatie.

Geprognosticeerde balans

Het opnemen van de geprognosticeerde balans in de begroting is verplicht. Door het opnemen van een geprognosticeerde balans in zowel de begroting als de meerjarenraming krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. De geprognosticeerde balans moet qua informatiebehoefte aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar behoeft niet dezelfde mate van detail te kennen.

Hierna vindt u de geprognosticeerde balans voor 2025. In het hoofdstuk 'Meerjarenraming en toelichting' wordt de geprognosticeerde balans meerjarig weergegeven.

Geprognosticeerde balans		Bedragen x € 1.000
Begin- en eindbalans	1-1-2025	31-12-2025
ACTIVA		
Vaste activa		
Immateriële activa	421	413
Materiele vaste activa	54.277	64.824
Financiele vaste activa; kapitaalverstrekkingen	372	372
Financiele vaste activa; leningen	5.972	6.016
Totaal vaste activa	**61.042**	**71.625**
Vlottende activa		
Voorraden	4.799	71
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	9.776	9.776
Liquide middelen	500	500
Overlopende activa	8.846	8.537
Totaal vlottende activa	**23.921**	**18.884**
Totaal ACTIVA	84.963	90.509
PASSIVA		
Vaste passiva		
Eigen Vermogen	13.136	12.374
Voorzieningen	6.030	5.865
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	53.149	58.394
Totaal vaste passiva	**72.315**	**76.633**
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden rentetypische looptijd < 1 jaar	6.133	6.131
Overlopende passiva	6.515	7.745
Totaal vlottende passiva	**12.648**	**13.876**
Totaal PASSIVA	84.963	90.509

Berekening van het EMU-saldo

Omschrijving		2023 Begroting	2024 Begroting (primitief)	2025 Begroting (primitief)
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	971	893	-2.213
-2	Mutatie (im)materiële vaste activa	6.681	5.775	10.575
3	Mutatie voorzieningen	140	251	-165
-4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	-4.341	-4.728
-5	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo		**-5.570**	**-290**	**-8.225**

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten

In de begroting zijn ramingen opgenomen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Hiervoor mag geen voorziening getroffen worden. Wel moet hierover informatie in de begroting worden opgenomen. Onder deze verplichtingen worden de aanspraken verstaan op toekomstige uitkeringen door het huidige dan wel het voormalig personeel. In de begroting van Enkhuizen zijn alleen nog budgetten voor de bovengenoemde onderdelen die betrekking hebben op het college. Het overige personeel is immers werkzaam bij de SED organisatie. Binnen de begroting van Enkhuizen gaat het om de volgende post:

Pensioenen wethouders
Voor gewezen wethouders is een pensioenvoorziening ingesteld. Jaarlijks worden daar de pensioenuitkeringen uit gefinancierd. De onttrekking in 2025 gaat om de pensioenuitkeringen aan ex-wethouders en nabestaanden van een gewezen wethouder.

Investeringen

In de onderstaande tabellen worden de nieuwe investeringen weergegeven. De kapitaallasten van deze investeringen zijn in de begroting verwerkt.

Er wordt onderscheid gemaakt in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Investeringen met een economisch nut zijn alle investeringen die verhandelbaar zijn (er is markt voor) en/of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen bijvoorbeeld door het vragen van rechten, heffingen, leges of tarieven.

Investeringen in de openbaren ruimte met een maatschappelijk nut genereren geen middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreffen investeringen in bijvoorbeeld wegen, bruggen, water en groenvoorzieningen.

Investeringen met een economisch- en maatschappelijk nut worden geactiveerd, mits ze groter of gelijk zijn dan € 15.000 respectievelijk € 30.000.

Investeringen met economisch nut

Omschrijving	Investering 2025
Voorbereiding aanbrengen parkeerautomaat	650.000
Investeringen GRP	528.000
Totaal	**1.178.000**

Investeringen met maatschappelijk nut

Omschrijving	Investering 2025
Herinrichting Westerstraat	2.900.000
OVL vervanging lichtmasten	89.000
OVL vervanging armaturen	83.000
Kast- en kabelvervanging	50.000
Kunstwerken 2025	1.054.000
Oeverbescherming 2025	569.000
Aanvullen boombeplantingen Krabbersplaat 2025	75.000
Speelvoorzieningen 2025	30.000
Totaal	**4.850.000**

Overzicht reserves en voorzieningen

Algemene reserve
Deze reserve heeft een bufferfunctie. Voordelige jaarresultaten en voordelige resultaten op grondexploitaties worden in deze reserve gestort. Nadelige jaarresultaten, stortingen in voorzieningen en dekking van incidentele uitgaven kunnen worden onttrokken aan deze reserve.

	Boekwaarde 1-1-2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Algemene reserve	3.348			3.348
Reserve weerstandscapaciteit	1.959			1.959
Bouwgrondexploitatie	250			250
Totaal	5.557	0	0	5.557

Bestemmingsreserves

	Boekwaarde 1-1-2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Verkiezingen	0			0
Parkeerfonds	11			11
Onderhoud kapitaalgoederen	2.210		1.392	818
Stadsuitleg	239			239
Klimaat en duurzaamheid	0		0	0
Omgevingswet	177			177
Volkshuisvestingfonds	56			56
Aanleg glasvezelnetwerk	619			619
Gebiedsontwikkeling	600			600
Huisvestingsvoorzieningen onderwijs	518	696		1.214
Sociaal Domein	118			118
Kunst- en museumbeleid	68	13	20	61
Cultuurfonds	55			55
Erfgoedprojecten	0			0
Bestemmingsreserve Oekraïne	2.261			2.261
Dekking afschrijvingslasten	647		59	588
Totaal	7.579	709	1.471	6.817

Toelichting mutaties bestemmingsreserves

Onderhoud kapitaalgoederen
De verminderingen betreffen dekking van geraamd onderhoud in de begroting 2025. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. Daarnaast worden de kosten van het verwijderen van de blauwe zones gedekt uit deze reserve, een bedrag van € 135.000. Zoals vermeld in de Kadernota 2025-2028 vinden er in 2025 geen toevoegingen plaats aan deze reserve.

Huisvestingsvoorzieningen onderwijs
Bij de behandeling van de programmabegroting 2023 heeft de raad besloten in 2025 een bedrag van € 500.000 te storten in de reserve onderwijshuisvesting. Dit omdat we verwachten dat voor het nog vast te stellen Integraal Huisvesting Plan een aanzienlijk bedrag aan financiële middelen wordt gevraagd. Daarnaast is de investering in het IKC binnenstad niet doorgegaan en heeft de raad besloten de kapitaallasten die hierdoor kwamen te vervallen beschikbaar te houden voor onderwijshuisvesting. In 2025 gaat het om een bedrag van € 196.000 (€ 257.000 minus kapitaallasten Pancratius € 61.000).

Kunst- en museumbeleid
De vermeerdering ad € 13.000 betreft de reguliere structurele storting vanuit de exploitatie. Er is € 20.000 beschikbaar voor uitgaven van geringe omvang voor het in stand houden van het museale bezit, danwel het realiseren van permanente of tijdelijke kunst projecten.

Dekking afschrijvingslasten
De vermindering ad € 59.000 is voor de dekking van de geraamde afschrijvingen 2025

Voorzieningen

	Boekwaarde 1-1-2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Pensioenvoorziening wethouders	559	100	205	454
Voorziening MJOP vastgoed	1.855	471	843	1.483
Voorziening rioleringen	1.043	294		1.337
Voorziening Zilverstraat	270			270
Egalisatie afvalstoffenheffing	468			468
Investeringssubsidie Wijkcentrum	1.273			1.273
Begraafplaats	562	17		579
Totaal	6.030	882	1.048	5.865

Toelichting mutaties voorzieningen

Pensioenvoorziening wethouders
De vermindering ad € 205.000 is voor de dekking van pensioenverplichtingen van voormalige wethouders van de gemeente Enkhuizen. Toegevoegd worden de premies van de huidige bestuurders.

Voorziening MJOP vastgoed
De vermeerdering betreft de jaarlijkse dotatie ad € 471.000. De verminderingen betreffen de kosten van groot onderhoud 2025 zoals opgenomen in de MeerJarenOnderhoudsPlanning. Voor verdere informatie wordt verwezen naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Voorziening Riolering
Het voordelig exploitatiesaldo van de riolering in 2025 ad € 294.000 wordt toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening begraafplaats
Dit betreft enerzijds de onttrekking ten behoeve van de jaarlijkse exploitatiekosten (€ 96.000). Anderzijds betreft dit de toevoeging vanwege vooruit ontvangen grafrechten en grafonderhoud (€ 113.000).

Meerjarenraming en toelichting

Algemeen financieel beeld in meerjarenperspectief

Het financieel beeld in meerjarenperspectief geeft vooralsnog tekorten in alle begrotingsjaren aan.

Zoals hiervóór aangegeven wordt bij de behandeling van de begroting 2025 aan de raad een palet van maatregelen aangeboden, waarmee -door middel van begrotingswijziging- het dienstjaar 2025 reëel en materieel sluitend kan worden gemaakt.

Van het Rijk verwachten we vooralsnog weinig bereidheid om de financiële positie van gemeenten te verbeteren. Voor de jaren na 2025 lijkt daarom een nieuwe ombuigingsoperatie onontkoombaar. Wij zullen de raad -zoals ook bij de ombuigingsoperatie in 2020- vanaf de start meenemen in dit proces, waarbij het onze inzet is om wederom een palet van maatregelen voor te leggen zodat keuzes door de raad mogelijk zijn.

Meerjarenraming

	begroting 2026	begroting 2027	begroting 2028
Programma 1			
totaal lasten	12.913	13.349	13.837
totaal baten	-54.507	-55.688	-57.505
saldo van baten en lasten	-41.594	-42.339	-43.668
toevoeging aan reserves			
onttrekking aan reserves	-59	-59	-59
Resultaat	-41.653	-42.398	-43.727
Programma 2			
totaal lasten	21.026	21.593	22.205
totaal baten	-8.849	-8.921	-8.992
saldo van baten en lasten	12.177	12.672	13.213
toevoeging aan reserves	843	843	843
onttrekking aan reserves	-855	-855	-855
Resultaat	12.165	12.660	13.201
Programma 3			
totaal lasten	38.875	39.498	40.380
totaal baten	-5.682	-5.422	-5.436
saldo van baten en lasten	33.193	34.076	34.944
toevoeging aan reserves	206	206	206
onttrekking aan reserves	-20	-20	-20
Resultaat	33.379	34.262	35.130
RESULTAAT	3.891 nadelig	4.524 nadelig	4.604 nadelig

Uitgangspunten van de meerjarenraming

De uitgangspunten van de meerjarenraming zijn uiteengezet onder de uitgangspunten van de begroting 2025 in het hoofdstuk 'Financiële positie'.

Geprognosticeerde balans

Het opnemen van de geprognosticeerde balans in de begroting is verplicht. Door het opnemen van een geprognosticeerde balans in zowel de begroting als de meerjarenraming krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. De geprognosticeerde balans moet qua informatiebehoefte aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar behoeft niet dezelfde mate van detail te kennen.

Hierna vindt u de meerjarige geprognosticeerde balans voor 2025. In het hoofdstuk 'Financiële positie' wordt de geprognosticeerde balans voor 2025 weergegeven.

Geprognosticeerde meerjarenbalans			Bedragen x € 1.000
	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële activa	406	398	390
Materiele vaste activa	74.111	80.264	85.965
Financiele vaste activa; kapitaalverstrekkingen	372	372	372
Financiele vaste activa; leningen	6.061	6.106	6.151
Totaal vaste activa	**80.950**	**87.140**	**92.878**
Vlottende activa			
Voorraden	71	71	71
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	9.776	9.776	9.776
Liquide middelen	500	500	500
Overlopende activa	7.735	6.932	6.130
Totaal vlottende activa	**18.082**	**17.279**	**16.477**
Totaal ACTIVA	99.032	104.419	109.355
PASSIVA			
Vaste passiva			
Eigen Vermogen	12.489	12.604	12.719
Voorzieningen	5.677	5.452	5.353
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	66.759	71.822	76.704
Totaal vaste passiva	**84.925**	**89.878**	**94.776**
Vlottende passiva			
Netto vlottende schulden rentetypische looptijd < 1 jaar	6.131	6.131	6.131
Overlopende passiva	7.976	8.410	8.448
Totaal vlottende passiva	**14.107**	**14.541**	**14.579**
Totaal PASSIVA	99.032	104.419	109.355

Berekening van het EMU - saldo

Volgens artikel 23D van het Besluit Begroting en Verantwoording moet in de meerjarenraming de ontwikkeling van het EMU-saldo voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar worden weergegeven.
Het EMU-saldo is in 1992 door de EMU ingevoerd om vergelijkingen tussen de verschillende eurolanden te kunnen maken. In het verleden hanteerde elke staat zijn eigen berekening voor het financieringssaldo, vergelijken kon hierdoor niet. Volgens de regels van de EMU, mag het vorderingentekort niet groter zijn dan 3% van het bruto binnenlands product (het Verdrag van Maastricht). Hiermee wil men de economische sterkte van de Eurolanden behouden.

Omschrijving	2025 Begroting (primitief)	2026 begroting	2027 begroting	2028 begroting
Berekend EMU-saldo	**-8.225**	**-13.289**	**-10.824**	**-10.326**

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten

In de meerjarenraming zijn ramingen opgenomen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Hiervoor mag geen voorziening getroffen worden. Wel moet hierover informatie in de begroting worden opgenomen. Onder deze verplichtingen worden de aanspraken verstaan op toekomstige uitkeringen door het huidige dan wel het voormalig personeel. In de begroting van Enkhuizen zijn alleen nog budgetten voor de bovengenoemde onderdelen welke betrekking hebben op het college. Het overige personeel is immers werkzaam bij de SED organisatie. Binnen de begroting van Enkhuizen gaat het om de volgende posten:

Pensioenen wethouders
Voor gewezen wethouders is een pensioenvoorziening ingesteld. Jaarlijks worden daar pensioenuitkeringen uit gefinancierd. De onttrekking van € 205.000 per jaar betreft de pensioenuitkering aan ex-wethouders en nabestaanden van een gewezen wethouder.

Investeringen

In de onderstaande tabel worden de meerjarige investeringen weergegeven op basis van bestaande besluitvorming. De kapitaallasten van deze investeringen zijn al in de meerjarenraming tot en met 2028 verwerkt.

Investeringen met economisch nut

Omschrijving	Investering 2026	Investering 2027	Investering 2028
Investeringen GRP	528.000	528.000	528.000
Integraal Huisvestingsplan	6.000.000	6.000.000	6.000.000
Totaal	**6.528.000**	**6.528.000**	**6.528.000**

Investeringen met maatschappelijk nut

Omschrijving	Investering 2026	Investering 2027	Investering 2028
Kunstwerken	1.097.000	1.050.000	1.050.000
Oeverbescherming	879.000	700.000	488.000
Speelvoorzieningen	75.000	70.000	75.000
OVL vervanging lichtmasten	89.000	89.000	121.000
OVL vervanging armaturen	83.000	83.000	55.000
Totaal	**2.223.000**	**1.992.000**	**1.789.000**

Overzicht reserves en voorzieningen

Het meerjarenoverzicht van de algemene reserve is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028
Algemene reserve	3.348	3.348	3.348	3.348
Reserve weerstandscapaciteit	1.959	1.959	1.959	1.959
Bouwgrondexploitatie	250	250	250	250
Totaal	5.557	5.557	5.557	5.557

Het meerjarenoverzicht van de overige reserves is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028
Verkiezingen	-	-	-	-
Parkeerfonds	11	11	11	11
Onderhoud kapitaalgoederen	818	806	794	782
Stadsuitleg	239	239	239	239
Klimaat en duurzaamheid	0	0	0	0
Egalisatiereserve Omgevingswet	177	177	177	177
Volkshuisvestingfonds	56	56	56	56
Aanleg glasvezelnetwerk	619	619	619	619
Gebiedsontwikkeling	600	600	600	600
Huisvestingsvoorzieningen onderwijs	1.214	1.407	1.600	1.793
Sociaal Domein	118	118	118	118
Kunst- en museumbeleid	61	54	47	40
Cultuurfonds	55	55	55	55
Erfgoedprojecten	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Oekraïne	2.261	2.261	2.261	2.261
Dekking afschrijvingslasten	588	529	470	411
Totaal	6.817	6.932	7.047	7.162

Het meerjarenoverzicht van de voorzieningen is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028
Pensioenvoorziening wethouders	454	349	244	140
Voorziening MJOP vastgoed	1.483	1.260	1.051	952
Voorziening rioleringen	1.337	1.460	1.533	1.621
Voorziening Zilverstraat	270	270	270	270
Egalisatie afvalstoffenheffing	468	468	468	468
Investeringssubsidie Wijkcentrum	1.273	1.273	1.273	1.273
Begraafplaats	579	596	613	630
Totaal	5.865	5.677	5.452	5.353

Incidentele baten en lasten

Lasten

Programma/Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Samenleving			
Uitvoering Erfgoedbeleid 2023 tm 2026	€ 23.000		
Leader subsidie	€ 19.000	€ 19.000	€ 19.000
Reserves : *lasten*			
Storting reserve Kunst en Museumbeleid	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000
Storting reserve Onderhoud kapitaalgoederen	€ 843.000	€ 843.000	€ 843.000
Storting reserve Huisvestingsvoorzieningen onderwijs	€ 193.000	€ 193.000	€ 193.000
Totaal	**€ 1.091.000**	**€ 1.068.000**	**€ 1.068.000**

Baten

Programma/Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Reserves : *baten*			
Reserve kunst en museumbeleid; cultuurnota	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Reserve Sociaal Domein			
Reserve Onderhoud kapitaalgoederen	€ 855.000	€ 855.000	€ 855.000
Totaal	**€ 875.000**	**€ 875.000**	**€ 875.000**

Structurele mutaties reserves

		2026		2027		2028	
Programma	**Omschrijving**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
Bestuur en dienstverlening	Reserve dekking afschrijvingslasten		59.000		59.000		59.000

Bijlage cliëntgebonden kosten

De cliëntgebonden kosten Wmo en Jeugd zijn onderdeel van programma Samenleving. Kijken we naar de jaren 2024-2028 dan zien we een stijgende lijn in de kosten voor Wmo en Jeugd. We zien vooral binnen de Jeugdwet enkele ontwikkelingen. De Wmo is stabieler waardoor prognoses binnen de Wmo nauwkeuriger zijn. De stijgende kosten binnen de Jeugdwet zijn te verklaren door vijf belangrijke factoren:

1. Inlopen van de achterstanden in aanvragen en indicaties: er zijn meer indicaties - met terugwerkende kracht - afgegeven. Zodra een beschikking afgegeven wordt start de zorgaanbieder met factureren. De zorg is vaak eerder gestart wat een factuurstroom oplevert vanaf het moment dat de zorg gestart is. Aanbieders hebben deze kosten medio 2024 gedeclareerd. Positief is dat de wachtlijsten al met een derde zijn teruggedrongen, maar dit resulteert wel in een grotere instroom van cliënten in zorg.
2. Resterende rekeningen uit voorgaande jaren: nog steeds worden rekeningen ontvangen voor zorg die in eerdere jaren is ingezet. Dit is deels het gevolg van de achterstanden (zoals bij punt 1), maar ook vanwege het woonplaatsbeginsel, waarbij zorgkosten door gemeenten worden doorbelast.
3. Toename aantal jeugdigen in zorg: er is een groei van ongeveer 4% in het totaal aantal jeugdigen dat gebruik maakt van zorg binnen de Jeugdwet. Dit leidt tot hogere totale kosten.
4. Stijging gemiddelde zorgkosten per cliënt: de gemiddelde zorgkosten per cliënt nemen toe. Dit komt vooral door een verschuiving naar duurdere arrangementen, deze trend uit de vorige rapportage zet zich door.
5. Toename kosten bij duurste cliënten: in de categorie van de duurste zorgafnemers (top 10) zijn de kosten verder toegenomen.

Daarnaast spelen de hervormingsagenda jeugd, inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo en de nieuwe inkoop van Wmo en jeugdhulp het komende jaar, en jaren een belangrijke rol in de ontwikkeling van de koten.

Beheersmaatregelen, zoals toegekend bij de kadernota 2025, zijn ingezet dan wel in voorbereiding gestart. De voornaamste maatregel is het wegwerken van de wachtlijst Jeugdzorg. Door het wegwerken van de wachtlijst groeien de kosten in eerste instantie. De positieve effecten zijn lange termijn verwachtingen.
Een korte termijn maatregel is de, in augustus 2024 gestarte, lokale 'maatwerktafel'. Indien een Jeugdconsulent een maatwerkcontract (Jeugdzorg buiten het arrangement) wil inzetten wordt dit besproken in een maatwerkoverleg. Hierin nemen diverse professionals deel met als doel de kosten te beheersen op clientniveau. Deze maatregel werp zijn vruchten af, maar weegt momenteel nog niet op tegen de toenemende indicaties als gevolg van het wegwerken van de wachtlijst.

	2024	2025	2026	2027	2028
PRIMAIRE BEGROTING					
Jeugd	5.595	5.604	5.605	5.605	5.605
Wmo	5.773	5.754	5.764	5.764	5.764
Totaal begroot	***11.368***	***11.358***	***11.369***	***11.369***	***11.369***

BIJGESTELDE BEGROTING					
Jeugd: voorjaarsnota en kadernota mutatie	1.760	1.870	1.980	2.090	2.200
WMO: voorjaarsnota en kadernota mutatie	103	482	624	624	624
Totaal bijstelling begroting	***1.863***	***2.352***	***2.604***	***2.714***	***2.824***
TOTALE BEGROTING NA BIJSTELLING	**13.231**	**13.710**	**13.973**	**14.083**	**14.193**
PROGNOSE WERKELIJKE KOSTEN					
Jeugd	7.658	8.150	8.425	8.801	9.199
Wmo	5.819	6.201	6.255	6.254	6.104
Totaal prognose	***13.478***	***14.351***	***14.681***	***15.055***	***15.303***
VERSCHIL BEGROOT-PROGNOSE (nadeel)	- 246	- 641	- 708	- 972	- 1.110